

mavrica

2016, letnik 10. št. 34

KOLOFON:

Založnik:

SKD Istra Pula,
Držičeva 2, 52100 Pula, Hrvatska
Ime publikacije:
Mavrica
2016, letnik 10, št. 34

Urednica:

Vesna V. Zmaič

Uredniški odbor:

Klaudija Velimirovič, Danica Avbelj,
Danica Bojković, Mirjam Pram

Oblikovanje in grafična priprava:

AIKO, Maja Cerjak s.p.

Tisk:

Tiskara Nova

Fotografija na naslovnici:

Plitvička jezera

Naklada:

300 izvodov

Mavrica je glasilo društev:

SKD Istra Pula
SKD Oljka Poreč
SKD Ajda Umag

Uradne ure Skd Istra Pula:

Uradni dnevi: 10.00 – 12.00
razen ob četrtkih: 16.00 - 18.00

Facebook ime: Skd Istra Pulj

Prispevke za Mavrico pošljite na:

slovinci@skdistra.hr

Glasilo sofinancirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu
Savjet Republike Hrvatske za nacionalne
manjine

Fotografije:

Če ni drugače navedeno so fotografije last
Skd Istra Pula, ostalih slovenskih društev
v Istri, Fotolie, Slovenske turistične organi-
zacije in drugih internetnih virov.



Ko sem zvečer na balkonu razmišljala kaj napisati za uvod v poletno Mavrico, se mi je pogled ustavil na kozarcu hladne pijače, ki ga je poletje krepko orosilo. Za trenutek sem pomislila, kako odlično bi bilo za uvodnik objaviti samo fotografijo tega kozarca. Brez vsake besede.

A kaj, ko lahko otipate pod prsti, da imam veliko za napisati. Mavrica je debela, ker je o vsakem dogodku tudi kaj povedati. Od aprila se je zvrstilo lepo število koncertov zbora in dogodkov v društvu, aktivna je postala tudi naša skupina učencev. Prav zato sem se odločila, da vam ob zaključku prvega šolskega leta nove učiteljice postrežem z intervjujem z Vido Srdoč. Nekateri so me že vprašali, ali bo še učila, da bi se prijavili na septembrski tečaj pri njej. Le pogumno. Začne z novim šolskim letom.

Najbrž veste, da se v našo knjižnico vsake toliko naseli kakšen od gostujočih umetnikov, pravkar gostimo citrarja Petra Napreta, ki se tukaj počuti kot doma, včasih prespi tudi učiteljica, gostili pa smo tudi vodjo oddelka Arhiva Slovenije, Danielo Juričič Čargo, ki je v dveh dneh pregledala arhiv društva in nam postregla z zanimivimi nasveti. Vsi se kdaj pa kdaj vprašamo, kaj točno delajo arhivarji in prav zato objavljam pogovor z njo. V nadaljevanju sledijo številna poročila dogodkov, gostovanja v Splitu, izlet v Brda, o srečanju vseh Slovencev v Ljubljani, objavljam slavni Klaudijin recept, pisali smo o obletnici društva, nič pa o letošnji skupščini članov, kjer smo se zahvalili nekaterim izredno aktivnim članom, med njimi tudi Bojani Hrobat. Ta je o svojem prihodu v društvo in doživljanju SKD Istra napisala obširen prispevek. Leto obletnic ni samo v našem društvu, praznovali so tudi v Labinu in Umagu in nam poslali prispevke. Poletje je, veliko se dogaja v mestih, veliko vas odhaja na dopust in vemo, da vas je na dogodke v tem času težko dobiti. Postregla sem vam s programom dogodkov v Pulju in Ljubljani, v društvu pa vas v trenutku, ko pišem, čaka še citrarski koncert, o katerem bomo pisali v naslednji Mavrici. Na tečaj igranja na citre so se vpisale sestre Košir, kar nas vse zelo veseli. Želimo si več mladih v društvu, zato vas prijazno vabim, da razmislite, koga od mladih bi lahko jeseni povabili na tečaj slovenščine. Pa ne samo to. Veliko evropskih projektov in gostovanj ter izobraževalnih delavnic se vrti okoli mladih članov do 30 leta, povabite jih v društvo, da se vključijo v projekte, saj jim lahko tovrstne izkušnje pomagajo tudi pri iskanju zaposlitve.

Tisti kozarec, ki sem ga gledala na začetku članka, je že dolgo prazen. Še malo, slab mesec, pa grem na dopust na celino, med belokranjske vinograde. Se vidimo septembra!

Do takrat pa zapišite kakšen spomin za Mavrico.



Vesna Vukšinič Zmaič, urednica



04 Intervju

Vida Srdoč: Učenje bi moralo biti igra

07 Pišemo slovensko

Šolsko leto je mimo
Na obisku pri prijateljih v Puli

09 Dogodki v društvu

Ugani, kaj vidiš
Pošteni tat
Šopek v Pulju
Veleposlanica na obisku v Pulju
Zaključek šolskega leta
Skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem
Mediacija ni meditacija

17 Intervju

Kar je na papirju, to ostane

21 Pišem vam

Zakaj sem osnovala likovni tečaj

22 Dogodki v Pulju

Sodelovanje s kočevskim zborom
Mozaik naroda
Ivan Cankar v Pulju
Encijan, bogato darilo mestu

28 Gostovanje

Primorska poje 2016
Spet pridemo v Split
Dve domovini - Slovenija
Proslava dneva državnosti Slovenije tudi v Zagrebu

Čezmejno srečanje v Buzetu
Dobrodošli doma
Bogati završetak polugodišnjeg
koncertiranja Encijana

40 Obletnice

Peta obletnica SKD Ajda Umag
Prvih deset let
Leto obletnic

46 Spomnim se

Nič ni slučajno

51 Odkrivajmo Slovenijo

Pri beneških slovincih
Goriška Brda

56 Hrana je zdravilo

Laktoza

57 Recept

Pita z jogurtom

58 Program v našem mestu

Program za Pulo in Ljubljano
Vilenica

62 Pesem

Rožni vrt

63 Nekrolog

In memoriam: Dušan Žerovnik



Tokrat vam predstavljamo učiteljico pouka slovenskega jezika, Vido Srdoč, ki ste jo tisti, ki obiskujete naše dogodke, v veliki meri že spoznali, saj se z učenci dopolnilnega pouka vključuje v društvene dejavnosti. Zdi se stroga učiteljica, a učenci pravijo, da ima veliko potrpežljivosti in prav radi obiskujejo pouk pri njej, kar nam je v veliko zadovoljstvo.

Vprašuje: Vesna V. Zmaić

Vida srdoč: učenje bi moralo biti igra

Spoštovana Vida, ste učiteljica pouka slovenskega jezika, pri nas ste šele eno šolsko leto in zelo malo vemo o vas osebno. Povejte kaj o svojih koreninah. Od kod iz Slovenije prihajate? Ali že od nekdaj živite na Hrvaškem?

Rojena sem pred skoraj šestdesetimi leti v Kobaridu očetu Antonu, kmetijskemu tehniku, ki je, odkar se spomnim, delal kot direktor v kobariški ribogojnici postrvi, in materi Pavli, učiteljici (seveda), ki je najprej poučevala slovenščino, potem pa razredni pouk na kobariški osnovni šoli, kjer sem se šolala tudi jaz.

Za tiste, ki ne vedo, povejte, kaj ste delali pred učiteljskim poklicem? Najprej je jabolko padlo daleč od drevesa, ker sem po končani gimnaziji v Tolminu študirala ekonomijo v Ljubljani, se zaposlila v službi za plan in analizo in hkrati še nadaljevala študij na Fakulteti za organizacijo dela v Kranju. Tudi leta 1981, ko sem prišla na Reko, sem nadaljevala delo v planu in analizi še naslednjih dvanajst let. Ker sem bila ravno še dovolj mlada (in vedno pripravljena na kaj novega) so me v podjetju še pred spremembo političnega in ekonomskega sistema na koncu osemdesetih poslali v šolo za poslovodne kadre in me zaposlili najprej v komerciali, potem pa kot direktorico trgovin. In potem je podjetje šlo v stečaj ... Prišlo je obdobje Zavoda za zaposlovanje, dela v gostinstvu in spet v komerciali. Vmes sem hodila k italijanščini in opravila izpite iz pedagoških predmetov na Pedagoški fakulteti na Reki. In tako se je jabolko prikotatilo pod drevo.

Ste tudi sodna tolmačka za slovenski jezik. To gre skoraj nekako skupaj s poučevanjem jezika.

Čisto na koncu prejšnjega tisočletja sem opravila izpit za sodnega tolmača in odprla svojo pisarno, a sem prevajala tudi na sodiščih (konsekutivno) in na različnih mednarodnih srečanjih (simultano). Moj prvi strokovni prevod pa se je zgodil še pred izpitom za tolmača, ko sem prevedla dva učbenika o malem podjetništvu. Tako sem bila sprejeta tudi v Društvo znanstvenih in strokovnih prevajalcev Slovenije. To mi je prišlo zelo prav, ker sem tako izpopolnjevala svoje znanje slovenskega jezika na seminarjih, ki jih društvo redno organizira za svoje člane.

Kakšna je razlika med poučevanjem slovenskega jezika na šoli in preko dopolnilnega pouka v društvu?

Preden odgovorim na to vprašanje, naj povem, da sem svoje prve izkušnje s poučevanjem slovenščine pridobila prav v šoli za tuje jezike Dante na Reki, kjer sem prej hodila k italijanščini, s poučevanjem srednješolcev, ki so se nameravali vpisati na slovenske fakultete in so takrat morali opraviti izpit iz slovenščine še pred vpisom. Zanimanje za pouk je bilo ogromno, dokler niso sklenili, da ni več potrebno imeti na vseh fakultetah izpita iz slovenščine še pred vpisom, ampak šele po prvem letniku in je zanimanje upadlo. Ta odločitev je

tako dobra kot slaba. Dobra zato, ker se prišleki lahko naučijo slovenščine sproti, medtem ko študirajo, vendar je tudi slaba, ker brez osnovnega znanja jezika težko spremljajo predavanja in je izpit zelo zahteven, tako da se redko kdo lahko nauči jezika sam brez pomoči.

Leta 2009 sem začela delati kot učiteljica slovenščine kot izbirnega predmeta na osnovni šoli Pečine. Pred menoj je tri leta eksperimentalno poučevala slovenščino že tedanja ravnateljica, ki je prva uvedla pouk slovenščine v kakšno osnovno šolo na Hrvaškem. Ko sem prišla, se je pouk z enega oddelka razširil na tri in čez par let smo imeli slovenščino že v vseh razredih in tudi v osnovni šoli v Matuljih. To je pouk jezika hrvaških narodnih manjšin po modelu C, ki ne obsega samo učenja besedišča in slovnice, ampak tudi razumevanje tuje kulture (slovenske) in s tem prispeva k razvijanju strpnosti in razumevanja med narodoma s posebnim poudarkom na skupni zgodovini in tradiciji. K pouku slovenščine kot izbirnega predmeta se lahko prijavijo vsi učenci šole, ne glede na narodnost, a ko se vpišejo, morajo ostati do konca šolskega leta, ker iz predmeta dobijo tudi oceno, ki jim navadno dvigne povprečje ocen in dobijo dodatno točko pri vpisu na jezikovno gimnazijo. Motivacija za pouk slovenščine se začne že v prvem razredu na roditeljskem sestanku, kjer smo imeli učitelji izbirnih predmetov navado predstavitev staršem svojega predmeta, ker so prav starši tisti, ki prvi motivirajo otroka in tudi podpišejo izjavo, da se strinjajo z izbirnim predmetom. Seveda pa pouk ni potekal samo v razredu. Mislim predvsem na sodelovanje na šolskih prireditvah, na Ciciban, Pil in Mladi rod, izlete v Slovenijo, razredno izmenjavo in druženje posebej nižjih razredov, posebej višjih, z vrstniki iz Slovenije, poletni tabor v organizaciji SSKJ, obisk gledaliških predstav v slovenščini – gotovo sem še kaj pozabila.

Dopolnilni pouk slovenščine v društvih je specifičen, ker ga obiskujejo otroci s slovenskimi koreninami, ki pa imajo zelo različno predznanje jezika in so tudi različne starosti. Tako je treba stalno paziti, da mlajšim ni pretežko, ker jih potem ne bi več zanimalo in bi se zato začeli dolgočasiti, starejšim pa ne prelahko, ker jih tudi ne bi zanimalo in bi se tudi oni dolgočasili. Od tod pa je samo še en korak, da ne pridejo več k pouku.

Vemo, da je pouk slovenskega jezika po vsem svetu izredno razširjen. Kaj pa učitelji slovenščine na Hrvaškem, imate na voljo dovolj gradiva za poučevanje?

Kar se tiče osnovnošolcev, kjer je pouk slovenščine izbirni predmet v šo-

lah, učbeniki, ki bi bili primerni za poučevanje slovenščine tako rekoč ne obstajajo. K sreči Zavod za šolstvo Slovenije organizira vsakoletno srečanje zamejskih učiteljev, kjer sem si lahko delno pomagala z učbeniki, ki jih uporabljajo v Avstriji in v Italiji. Delno pravim zato, ker imajo v Avstriji dvojezični pouk, tj. istočasno v slovenskem in nemškem jeziku v istem razredu, v Italiji pa imajo ločene šole, posebej v slovenskem, posebej v italijanskem jeziku in so oboji učbeniki za hrvaške potrebe preobširni. Učbeniki so okostje pouka. Ostalo gradivo in realije pa so stvar vsakega učitelja, kaj si bo izbral in uporabljal.

V Pulju ste naše učence poučevali prvo leto. Lahko vam zaupam, da smo slišali kar nekaj pohvalnih besed o vas. Tudi mi smo zadovoljni, da jih tako lepo pripravljate na naše kulturne dogodke. Zdaj pa nam vi zaupajte kaj o tem, ali so bili učenci pridni, ali so obiskovali pouk, so se kaj naučili ... Ste opazili kakšen napredek?

Mislim, da so dandanes učenci preveč obremenjeni. Tako starši kot učitelji vidimo, da so pametni, sposobni, pridni, talentirani, preresni ... in jim naložimo več, kot zmorejo nesti. Težko uresničujejo naša pričakovanja, ker so vedno večja. In tudi oni so navajeni, da od sebe pričakujejo vedno več. Učenje v njihovih letih bi moralo biti igra. Življenje v njihovih letih bi moralo

biti igra! Ja, mislim, da so se poleg pridobljenega znanja v tem letu predvsem sprostili, in mislim, da je to njihov največji napredek.

Kaj bi lahko naredili starši ali stari starši za otroke, ki obiskujejo pouk? Naj jih samo pripeljejo, nič drugega. In naj ne pričakujejo, da bo otrok takoj spregovoril v slovenščini – ne zato, ker ne bi znal, ampak zato, ker misli, da ne zna dovolj dobro.

Kaj pa odrasli tečajniki? Na Reki imate celo skupino, ki se posebej uči slovenščino. Za kaj jo potrebujejo?

V KPD Bazovica na Reki imamo poleg dopolnilnega pouka slovenščine še dva dodatna tečaja, enega intenzivnega v septembru in polletnega spomladi. Ta tečaja obiskujejo predvsem srednješolci, ki se želijo vpisati na študij v Sloveniji in so po poreklu Slovenci ali pa ne. Pomembno je samo to, da se želijo naučiti slovenščine, vsaj toliko, da jim jezik takoj na začetku ne predstavlja nepremostljive ovire, ko je tudi vse drugo novo in neznano. Spet drugi se želijo naučiti slovensko zaradi poslovnih kontaktov, prijateljstev, ljubezni.

Naši bralci morajo vedeti, da ste se takoj, ko ste začeli s poukom pri nas, tudi včlanili v naše društvo. Kako pa se počutite pri nas? Odlično. Veliko raje uporabljam prvo kot drugo osebo množine.



Vida Srdoč

V SKD Istra Pulj je v šolskem letu 2015/16 dopolnilni pouk slovenskega jezika obiskovalo skupaj 26 učencev v treh skupinah: 8 otrok od 3. do 6. razreda osnovne šole, 12 odraslih začetnikov in 6 odraslih naprednih. Od septembra do marca smo imeli skupaj 4 ure pouka tedensko, od aprila naprej pa 6 ur pouka tedensko.



Šolsko leto je mimo

Pouk v skupini otrok poteka po učbeniku Poigrajmo se slovensko, vendar imajo zaradi starostne heterogenosti v skupini starejši otroci še dodatne zaposlitve in naloge. Med drugim se Karmen in Dino pripravljata tudi na kviz Male sive celice, ki bo oktobra letos v Banja Luki.

V skupini odraslih začetnikov delamo po učbeniku A, B, C, 1, 2, 3, gremo, pri odraslih naprednih pa po učbeniku Gremo naprej. Seveda so učbeniki samo osnova, ogrodje, na katerega obešamo še posamezne lekcije ali drugo gradivo, kjer udeleženci spoznavajo slovensko kulturo, zgodovino, praznike in običaje različnih slovenskih pokrajin.

Tako smo ob otvoritvi razstave likovnih del v naši galeriji sodelovali z recitacijami, ob prihodu Dedka Mrza pa smo izvedli igrico Kako so živali prihajale k Babici Zimi po toplo obleko.

Z otroki pa smo med drugim izvedli še prav posebno dejavnost, obisk pri učencih 3. razreda v Ilirski Bistrici, katere namen je dejavno vključevanje slovenskih potomcev v kvalitetno in trajno učenje slovenskega jezika, bogatitev besednega zaklada, navezava stikov z učenci slovenske šole, pa tudi seznanjanje učencev večinskega okolja z življenjem pripadnikov slovenskega naroda izven matične domovine.

Učenje slovenščine smo spodbujali s pisanjem novoletnih voščilnic, s pisanjem razglednic in sodelovanjem pri pouku slovenščine, likovnega ustvarjanja in zgodovine ter z neposredno komunikacijo učencev dopolnilnega pouka slovenščine in učencev iz matične domovine.

Učenci iz Ilirske bistrice vrnilo obisk v Pulju. O tem, pa lahko preberete v nadaljevanju.

Učenci 3. b razreda
OŠ Dragotina Ketteja
z učiteljico Nevico Iskra

V letošnjem šolskem letu sodelujemo z učiteljico Vido Srdoč in učenci, ki obiskujejo dopolnilni pouk iz slovenskega jezika v Slovenskem kulturnem društvu Istra v Puli. Njihovi učenci z učiteljico so bili pri nas na obisku pred 14. dnevi.

V torek, 12. 4. 2016, smo se odzvali njihovem vabilu in jih obiskali v Puli.



Zjutraj smo se zbrali pred šolo, se vkrcali na avtobus in se v veselem pričakovanju odpeljali proti Hrvaški. Najprej smo v Jelšanah prečkali slovensko-hrvaško mejo, nato smo pot nadaljevali po avtocesti. Pogled na morje, ki se je kopalo v jutranjem soncu, nas je očaral. Peljali smo se skozi tunel Učka in naprej po avtocesti do Pule.

Prijatelji so nas že nestrpno čakali. Ponovno srečanje je bilo zelo pristrčno, glasno, veselo. Ko smo izmenjali pozdrave, so nas povabili na ogled največjega akvarija na Hrvaškem. Nahaja se v 130 let stari trdnjavi Verudela, v delu nekdanje

avstroogrške trdnjave Pula. V trdnjavi domuje 100 vrst rib iz severnega in južnega Jadrana in 50 vrst rib iz tropskih morij in sladkih voda hrvaških rek in jezer. Videli smo tudi želve, kuščarje, meduze ... Za tem pa so nas popeljali na ogled arene in nam pripovedovali, kako so nekoč živeli prebivalci tega starodavnega mesta. Pripovedovali so nam o takratnih gladiatorskih igrah in o prireditvah, ki se v areni odvijajo danes.

Po kosilu so nam naši prijatelji želeli pokazati mesto.

Pot smo nadaljevali skozi znamenita zlata vrata, ki izvirajo še iz rimskih časov in se v centru mesta posladkali s sladoledom. Nato smo obiskali Slovenski dom, kjer se naši prijatelji družijo in se učijo slovenskega jezika. Gospa predsednica, Danica Avbelj, nam je predstavila delovanje društva. Z lanom, Mariom, Majo, Dorotejo in Dinom smo klepetali, se igrali, smejali in šalili. Naše druženje je prehitro minilo.

Pozno popoldne smo se žalostni poslovili in si obljubili nadaljnje sodelovanje. Drug drugemu smo zaželeli vesele in razigrane bližajoče prvomajske počitnice.

Z novimi doživetji in prelepimi spomini na druženje smo se vrnil domov.

na obisku pri prijateljih v Puli

Ugani, kaj vidiš

Vesna V. Zmaić



V galeriji SKD Istra smo v soboto, 9. aprila, gostili fotografsko razstavo Foto skupine Slovenskega kulturno prosvetnega društva Bazovica iz Reke z naslovom »?«.

Nekaj o društvu in njegovem delovanju je povedala podpredsednica Jasmina Dlačič, voditeljica skupine Anita Hromin pa je predstavila razstavo in fotografsko skupino, ki ustvarja pod njenim mentorstvom. Letos teče deset let delovanja, obiskuje pa jo do deset članov - ljubiteljskih fotografov. Vsak fotograf namenoma ali po pomoti posname kakšen motiv, ki je neobičajen ali zanimiv in tako tudi s kasnejšo obdelavo opazovalcu ponudi uganko, da se ta sprašuje, kaj fotografija predstavlja. Od tod izhaja tudi naslov razstave. Obiskovalci razstave smo marsikateremu motivu na fotografiji dali nov pomen ali ime, zato je bilo toliko bolj zabavno in zanimivo, ko so nam avtorji posameznih del razkrili pravi motiv.

V imenu SKPD Bazovica je prisotne pozdravil tudi predsednik društva Bazovica, Zvonimir Stipetić, dobrodošlico pa je zaželela predsednica SKD Istra, Danica Avbelj.



Po ogledu razstave smo se odpravili v Circolo na gledališko predstavo, ki jo je uprizorila dramska skupina SKPD Bazovica. Društvo bo naslednje leto slavilo 70 let delovanja, kar so častitljiva leta za ustanovo, ki ohranja slovensko kulturo izven matične domovine.



Pošteni tat

Damijana Pezdirc



V soboto, 9. aprila, so v našem društvu gostovali člani Slovenskega društva Bazovica iz Reke. Njihova fotograf-ska skupina je razstavila nekaj svojih zanimivih in le-pih fotografij. Po otvoritvi te razstave smo se preselili v Circolo, kjer smo si ogledali gledališko predstavo z naslo-vom Niti tat ne more pošteno krasti dramatika Daria Foja.



Predstavo so izvedli člani Slovenskega društva Bazovica oz. člani njihove dramske skupine. Vse pohvale igralcem, ki so nas uspeli dobro nasmejati in so nam polepšali ta aprilski večer! Le kdo si ne bi želel vesele, brezskrbne urice ob dobro odigrani komediji? Pa nas ni bilo prav veliko. Tistim, ki jih ni bilo, je lahko kar žal.

Bilo je zabavno spremljati tatove situacije, od dogovora z njegovo ženo, nespornazuma in ljubosumnosti med njima, pa do končnega srečnega zaključka, ko se je vse razjasnilo in je bil »pošteni tat« celo nagrajen. Milan Grlica je to vlogo zelo uspešno odigral.

Tudi ostali igralci so bili odlični: Nataša Grlica, ki je igrala tatovo ženo, Vitomir Vitaz, v hišo katerega se je prikradel tat, medtem pa se je sam nepričakovano vrnil domov z ljubico (Eva Ciglar), Ivana Baković, ki je igrala njegovo ženo Ano in je bila v tajni zvezi z Antoniem (Ivo Marušić) ter Anita Hromin, ki je imela vlogo drugega tatu in je bila hkrati tudi šepetalka predstave. Zanimivo in edino zatočišče tatu je bila stara ura, ki ga je tolkla, ko je bila polno uro in ga tako tudi izdala.

Ta predstava nas je spodbudila, da se tudi mi poskusimo v igri, da zbere-mo skupino članov, ki bi čez čas nastopili s kakšno kratko predstavo, če ne drugje, vsaj ob naših proslavah.

Začeli smo, vendar pa bo potrebno zelo veliko dela in vztrajnosti. Držite nam »fige«, da bomo uspeli.



Šopek v Pulju

Vesna V. Zmaić



Slovenski dom iz Zagreba, prav tako kot naš v Pulju, ne-guje izdelavo slovenskih tradicionalnih izdelkov. V nji-hovem domu že leta deluje kreativna skupina Šopek, ki jo vodi prizadevna članica Stanka Novković. Stanko poz-nam kot amatersko slikarko, udeleženko številnih likov-nih kolonij, kjer s filigransko natančnostjo riše tihožitja, njena natančnost pa se pozna tudi pri izdelkih kreativne delavnice Šopek. Letos so za veliko noč v društvu Sloven-ski dom Zagreb na ogled postavile priložnostne izdelke, mi pa smo jih povabili, da razstavijo tudi pri nas v Pulju.

Da pa obisk iz Zagreba ne bi bil prekratek, smo jih prosili, da člani-cam našega društva pokažejo kako izdelujejo bidermajerske šopke, za katere vemo, da jih obvladajo do potankosti. In tako je tudi bilo. V Slovenskem domu v Pulju so se zbrale članice kreativne delavnice ter pozorno poslušale kolegice iz Zagreba in sledile navodilom izdelave. Ustvarjanje bidermajerskega šopka iz papirja zahteva izredno na-tančno in dolgotrajno delo, pa tudi potrpežljivost, saj se vsaka površnost hitro pozna na izdelku. Naše kreativke so bile navdušene nad narejenim, a so priznale, da izdelava bidermajerskih šopkov ni niti najmanj enostavna in bi potrebovale še več časa.

Po delavnici so si udeleženke tečaja in njihove učiteljice zaslužile ok-repčilo, zato smo se odpravili na kosilo in si kasneje zvečer v Galeriji SKD Istra ogledali razstavo slikarskih in kreativnih del, ki so jo za-grebške kreativke pripravile za naše člane. Naj še dodam, da jih je iz Zagreba prispelo šest, v skupini pa jih je deset. Ustvarjajo tudi z glino, rišejo na steklo in slikajo z oljnimi barvami na platno. Kljub temu da so tudi naše kreativke ustvarjalne in uspešne, je bilo prav lepo videti tudi dela kreativne delavnice iz Zagreba. Po končani razstavi smo si s kreativno delavnico iz Zagreba obljubili, da podobno izobraževal-no gostovanje še ponovimo. Bilo je poučno, zabavno in družabno in takšna sodelovanja so vsem nam več kot potrebna.

Veleposlanica na obisku v Pulju

Vesna V. Zmaić

Veleposlanica Republike Slovenije na Hrvaškem, dr. Smiljana Knez, ki je svojo dolžnost prevzela februarja letos, je v sklopu spoznavanja hrvaških županij konec maja obiskala tudi Istrsko.

Da bi se pred srečanjem z županom Pulja, Borisom Miletićem, in županom Istrske županije, Valterjem Flegom, bolj informirala o sodelovanju med mestom, županijo in SKD Istra, smo v prostorih Slovenskega doma organizirali sestanek, na katerega smo povabili tudi ostale predstavnike slovenskih društev v Istri.

Pogovoru z Veleposlanico so se tako pridružili predsednik društva Lipa iz Buzeta, Boris Grželj, in podpredsednica Smilja Marinac ter predsednica društva Ajda iz Umaga, Danica Bojković, in podpredsednica Neža Učkar. Gostiteljice sestanka so bile predsednica SKD Istra, Danica Avbelj, podpredsednica Klaudija Velimirovič ter predsednica Mestnega sveta Slovenske nacionalne manjšine za mesto Pulj, Marija Langer.

Kljub precej dobrim odnosom med mestom in društvom ter županijo je predsednica SKD Istra, Danica Avbelj, v pogovoru z veleposlanico opozorila, da pozno objavljenim razpisom mesta in županije sledijo težave pri financiranju društva v začetku leta. Veleposlanico je seznanila z različnimi dejavnostmi, ki jih izvaja društvo ter izrazila zadovoljstvo z obi-



Župan Istrske županije Valter Flego, veleposlanica dr. Smiljana Knez in župan mesta Pulj Boris Miletić

skom pouka slovenskega jezika. Ostali predstavniki društev iz Istre so opozorili na prostorsko in kadrovsko stisko, željo po rednem pouku slovenskega jezika v Umagu in prav tako s problemi zaradi zamude financiranja s strani Istrske županije. Veleposlanica je dejala, da se s stanjem slovenskih društev na Hrvaškem šele seznanja, da pa bo skušala narediti in pomagati, kolikor je v njeni moči, medtem ko bo na omenjene težave opozorila na sestanku z župani.

Ob zaključku sestanka je veleposlanica predsednici SKD Istra izročila zgoščenko s slovenskimi etno pesmimi, medtem ko je predsednica SKD Istra veleposlanici izročila knjižni izdaji, ki sta izšli v založbi SKD Istra - monografiji Martina Bizjaka in Roka Zelenka ter zbornik društva in nekaj izdelkov kreativne delavnice SKD Istra.

Sestanek sta spremljala svetovalka na Veleposlaništvu RS v Zagrebu, Kristina Kliner, in sodelavec za ekonomska vprašanja, Jakob Štunf. Za Sotočja, oddajo na Radiu Slovenija, je poročala novinarka Marjana Mirković. Na kasnejšem sestanku so župani veleposlanici izrazili zadovoljstvo glede sodelovanja s slovenskimi društvi v Pulju in Istri, se pohvalili s trendom rasti na področju turizma in gospodarstva v Istri ter obljubili, da se bodo potrudili za še boljša nadaljnja sodelovanja.



Zaključek šolskega leta

Vesna V. Zmaić

8. junija 1508 se je rodil veliki slovenski reformator in avtor prve tiskane knjige v slovenskem jeziku, Primož Trubar. Z učiteljico smo ugotovili, da bi bil to lahko odličen dan za zaključek šolskega leta dopolnilnega pouka slovenskega jezika. Učenci, učiteljica in starši ter nekateri člani društva smo se zbrali v galeriji, kjer je učiteljica Vida Srdoč poročala o delu v preteklem šolskem letu. Od Karmen Košir smo izvedeli nekaj o življenju Primoža Trubarja, medtem ko so nam ostali učenci recitali različne pesmi in odlomke besedil. Za konec programa so od predsednice SKD Istra učenci prejeli potrdilo o zaključnem šolskem letu pouka slovenščine. Naredili smo skupno fotografijo in učence pustili, da uživajo v poletnih mesecih.



Vesna V. Zmaić

Skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem

Konec aprila je na sedežu Zveze slovenskih društev v Zagrebu potekala letna skupščina Zveze.

Udeležili so se je predstavniki vseh slovenskih društev. Naše društvo je organiziralo prevoz za predstavnike društev iz Istre, sestanka pa sta se udeležili predsednica **SKD Istra**, **Danica Avbelj**, in podpredsednica, **Klaudija Velimirovič**.

Na skupščini Zveze so predstavniki društev slišali poročilo o finančnem poslovanju, poročilo o delu za leto 2015 ter načrtih za leto 2016. Sestanek je bil tudi priložnost za izmenjavo izkušenj in uresničevanje projektov med društvi.



m

ediacija ni meditacija

Vesna V. Zmaić



V društvu smo organizirali predavanje o mediaciji, ki ga je za nas pripravila dr. Lidija Košir. Mediacija, ki se sliši (ali na hitro prebere) kot meditacija, a je daleč od tega, je prostovoljni, zunaj-sodni proces reševanja spornih vprašanj, v katerem se partnerji v sporu ob podpori nepristranskega posrednika (mediatorja), sporazumejo, da bodo v poštenem odnosu poiskali takšno rešitev spora, ki bo ustrezala interesom vseh udeležениh.

Je ena izmed najbolj učinkovitih načinov za reševanje sporov, statistično gledano se jih uspešno reši 80 %. Hrvatsku udrugu za mirenje so ustanovili leta 2003 in danes

šteje 700 članov. Na Hrvaškem je ta oblika reševanja sporov še precej neznana, zato nam je žal, da se ni predavanja udeležilo več poslušalcev. Po besedah naših predavateljev je ključen problem povprečnega Hrvata (tudi Slovenca) da misli, da je le njegova resnica edina prava in to želi dokazati na sodišču.

Sodni postopki trajajo leta in desetletja, lahko so izredno dragi, na koncu zmaga ena stran, ki pa največkrat ne slavi sreče.

Pri mediaciji gre za dogovor in iskanje primerne rešitve za obe strani. Tukaj ne nastaja gora zapisnikov, pričevanj in arhivov. Nasprotno, vse, kar se dogovorita dve strani, ostane med njima in mediatorjem, na koncu se vsak zapis v procesu dogovarjanja uniči in ostane zgolj en doku-

ment, v katerem je zapisan dogovor med strankama - overjen pri notarju.

Tema predavanja je bila mediacija v turizmu in delovnih odnosih, obstaja pa več vrst mediacije, tudi družinska mediacija, šolska mediacija, mediacija v podjetjih, gospodarska in delovnopravna mediacija, mediacija v lokalni skupnosti, mediacija v zvezi z avtorskimi in sorodnimi pravicami, mediacija v potrošniških in odškodninskih sporih, prostorska in okoljska mediacija.

Precej pogosto se mediacije poslužujejo velika podjetja z zaposlenimi, poslovnimi partnerji ali konkurenco, a o tem, žal, ne govorijo javno.

Ali je sramota, če dve sprti strani s pogovorom in dogovorom rešita spor?



k

ar je na papirju, to ostane

Vprašuje: Vesna V. Zmaić



V začetku leta 2015 je društvo SKD Istra od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu prejela priporočilo za pregled in popis društvenega arhiva s strani strokovne osebe iz Arhiva Republike Slovenije. Žal se je ta obisk zaradi različnih dogodkov v društvu kar nekaj časa prelagal, vse dokler nisva z gospo Juričič Čargo določili datuma. V prostorih društva smo ji pripravili namestitev in tukaj je preživela dva dneva. Skozi čas, preživet z njo, se mi je odstrl pogled na to, kaj je arhivsko gradivo in kaj ne, ter kakšno vrednost ima, če je urejeno in popisano. Pogovorili sva se o papirju, digitalnih nosilcih informacij in kvaliteti arhivskih škatel. Gospa Juričič ima rada svoje delo, a se mora zgodovinarica in družboslovka danes spoprijemati tudi z računalniškimi programi za digitalizacijo arhivov, kar pa z nenehnim posodabljanjem in napredovanjem tehnologije sploh ni enostavno. Skrbi jo, kaj bo z arhivi v prihodnje, sama ima rada papir. Da pa je arhivistka po srcu, kaže tudi to, da elektronskih sporočil nikoli ne briše, pa če bi še tako nujno morala izprazniti elektronski poštni predal.

Spoštovana gospa Juričič, dva dneva se mudite pri nas, zato bom izkoristila priložnost in vas povprašala o vašem delu – koliko časa delate v arhivu Slovenije in kakšne so vaše delovne naloge?

V arhivu delam 26 let. Naloge so raznovrstne, v osnovi pa skrbim za arhivsko gradivo zvez društev, ki delujejo na območju Slovenije, pa tudi za nekaj mrtvega gradiva, recimo graščin in gospostev in cerkvene provenience ter za vojaške fonde.

Zadnje čase se trudite urediti arhive slovenskih društev po svetu. Na čigavo pobudo?

V bistvu gre za pobudo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki se



dalj časa trudi, da bi ozavestil člane slovenskih društev v zamejstvu in po svetu, da je arhiv, ki nastaja pri njih pomemben del slovenske kulturne dediščine. V ta namen je Urad pripravil tudi nekaj seminarjev za Slovence iz sveta, kjer je sodeloval tudi Arhiv Slovenije. Kot rezultat seminarjev se je urenilo nekaj gradiva društev, vendar ni bil dosežen takšen rezultat, kot smo ga pričakovali, zato je dal Urad predlog, da bi strokovnjaki s področja šli na teren in ljudem pojasnili kaj arhivsko gradivo sploh je in jim dali neka priporočila, kako naj se gradivo popiše. S tem bi lahko Arhiv vodil popis gradiva Slovencev po svetu ter dobil popolno evidenco, kaj tam nastaja.

Kakšno je stanje arhivov?

Društva ohranjajo arhive v dokaj solidnem stanju, vendar ni urejeno, popisano pa še manj. Za stvari, ki se rabijo, se ve, kje so, za ostalo pa ne. Sicer sem doživela že slabše situacije glede javnega arhiva, vendar se je pokazalo, da je ljudem potrebno razložiti, kaj je pomembno, kaj je treba ohraniti in kaj je tisto, kar se nalaga in nima dolgoročne vrednosti.

Kaj je največji problem tega gradiva?

Projekt smo začeli v letu 2015 in ne morem posploševati. Poznamo situacijo v Avstraliji, kjer so se društva združila, imajo skupen arhiv, tam ga hranijo in popisujejo.



Stavba Arhiva Slovenije v Ljubljani.

Mislim, da se Slovenci zavedajo, da je to zapisan spomin, ki ostane za vedno. Tega se najbolj zavedajo ravno Slovenci v zamejstvu in po svetu. Kolikor vem, se arhiv ne raznaša, ne ve pa se, koliko gradiva je. Seveda se ponekod tudi kaj izgubi. Vendar se je treba zavedati, da če gradivo ni popisano, se vrednoti, kot da ne obstaja. Imamo namreč veliko raziskovalcev, ki se ukvarjajo z zgodovino izseljenstva in če ne vedo, da gradivo obstaja ali pa je to neurejeno, je zanje težje priti do informacij o tem, kje in kako živijo Slovenci po svetu.

Vse več je dokumentov v digitalni obliki. Kaj menite o prihodnosti papirja?

Že nekaj let se ukvarjamo z elektronskim gradivom, ki je izvirno nastalo v digitalni obliki. Bolj kot delamo s tem, vidimo, da gre za

tehnološki problem. Arhivisti smo družboslovci, ki smo morali zagrizniti v to kislo jabolko digitalizacije. Seveda imamo strokovnjake informatike, ki se ukvarjajo s tehnološkimi vidiki in težavami, vendar so na strokovnem nivoju nastale težave zaradi drugačnega načina nastanka in prenosa informacij. Papir izginja iz uporabe, naša izkušnja pa je, da se, kar je zapisano na papirju, v fizični obliki, ohrani. Iz srednjega veka so listine še vedno lepo ohranjene in berljive, medtem ko smo do digitalnega gradiva skeptični. Trudimo se, da bi s tehnologijo z ustvarjenjem e-arhiva omogočili dolgoročno hrambo in dostop do arhiva. Za sedaj še ostaja, koliko časa še, pa ne vemo.

Kakšna je razlika med papirjem včasih in danes? Kaj je njegov največji problem?

Sama nisem strokovnjakinja za papir, vendar se moramo tudi arhivisti učiti o tem. V arhivu imamo sektor za restavracijo in konzervacijo papirja, kjer se dekleta ukvarjajo z restavracijo papirja, ki je poškodovan na fizičen ali kemičen način, in imamo strokovnjakinje, ki se ukvarjajo s starimi vezavami. Res je bil papir včasih veliko bolj kvaliteten zaradi izdelave brez kemičnih obdelav. Danes takemu papirju rečemo brez kislini papir, ki je zelo drag. Do sredine 19. stoletja so izdelovali kvaliteten papir. Z razvojem kemične industrije so je začeli papir beliti, zato je kvaliteta papirja danes precej slabša. V času 2. svetovne vojne je bil papir najslabši, zelo tanek, transparenten in občutljiv na mehanske poškodbe. Z njim je potrebno res previdno ravnati, ker se lomi in trga. Včasih so med tipkanjem na pisalni stroj prebili papir. Zgodovina papirja je zelo zanimiva.

Kaj pa fotografije?

Fotografije so poseben problem. Pa ne samo fotografije – zapisi na drugih nosilcih. Arhivsko gradivo je tisto, ki je zapisano na katerem koli zapisu, pa naj bo pergament, fotografska folija, digitalni medij. Stare fotografije so nastajale najprej na steklo, v arhivu Slovenije imamo nekaj fotografij na steklu, potem so bile klasične fotografije s filmsko emulzijo, zdaj imamo digitalne. Problem fotografije, tako pri dru-

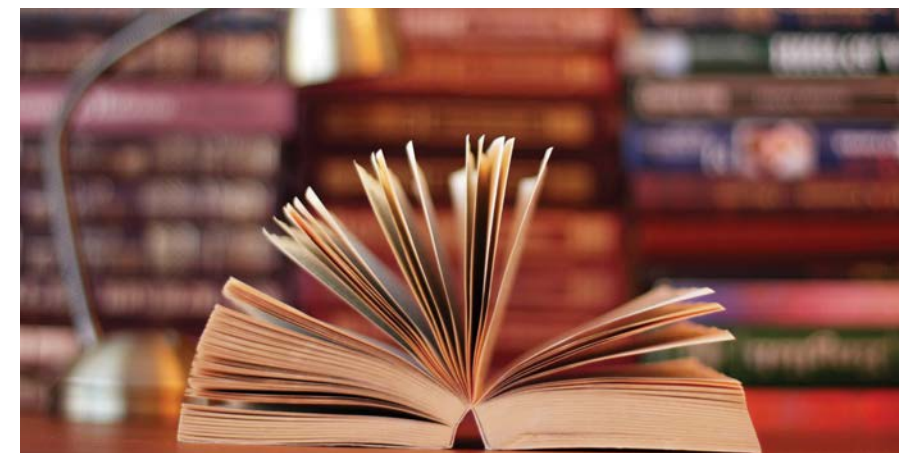
štvih z ogromnim arhivom fotografij, ki dokumentirajo resnično društveno življenje s temeljem na druženju, prireditvah in promocijskih dogodkih društva, nastane ravno v količini. Sploh danes v digitalnem svetu se navadno zabeleži samo dogodek in datum dogodka ter prostor, pozablja pa se, da je treba napisati tudi, kdo je na fotografiji. Društva menjavajo člane, starejši odhajajo, mlajši prihajajo in čez čas se zgodi, da se ne ve več, kdo je na fotografiji ... Težko je nekoga prepoznati. Če je znana osebnost, potem gre, pri drugih je težava. Na fotografije je treba zapisati dogodek in imena oseb, ki so fotografirane.

Kaj bi bilo našim članom lahko zanimivo v arhivu Slovenije – mogoče kakšni podatki o zemljiščih, rojstne knjige?

Katastrski načrti Istre se hranijo v državnem arhivu v Trstu ali Pazinu. Glede na to, da je bila notranja Istra del Kranjske, imamo mi del starejšega arhiva. V Sloveniji matične knjige hranijo v nadškofijskih arhivih, nekaj jih je na terenu. Obstaja sporazum med državo in rimokatoliško cerkvijo, s čimer je bilo dogovorjeno, da se je cerkveni arhiv vrnil cerkvenim ustanovam, medtem ko ga na hrvaškem hranijo državni arhivi ali posamezne cerkve. V Pazinu so krstne, poročne in mrliške knjige v državnem pazinskem arhivu.

Kaj lahko rečete o gradivu SKD Istra in kaj bi nam lahko svetovali?

Društva gradivo urejajo po vsebinskih sklopih, tako je tudi pri vas. Imate gradivo o delovanju, zapisnikov, statutih. Gradivo, ki dokumentira društveno življenje – organizacije dogodkov in prireditev, delovanje sekcij. Lepo



urejeno je gradivo zbora Encijan in prav tako pristopnice. Največji sovražnik papirja je vlaga, svetloba, železo in plastika. Kovinske sponke odstranjujte iz gradiva in vse shranjujte v papirnatih mapah. Plastika se s časom zlepi, črke odstopajo, kovina rjavi. Edini problem je to, da se hrani gradivo, ki ni arhivsko, vendar to niso takšne količine, ki ne bi bile obvladljive.

Pa še malo bolj osebno vprašanje. Prihajate iz Pazina. Koliko časa ste Ljubljanka in ali zahajate kaj v domače kraje? Kako hrvaščina?

Moja hrvaščina je vsak dan slabša na žalost. Vzdržujem stik z narečnim jezikom, kjer nimam težav. Problem je pri pisanju strokovnih člankov. V Ljubljani sem 32 let, v Pazinu sem živela do mature.

Torej ste obiskovali celo srednjo šolo. Kje je problem pri pisanju?

Hrvaščina se je precej spremenila. Samo za primer - nikoli nismo govorili druga, vedno društvo. Pa ne samo besede, ampak tudi sintaksa. Nimam težav pri razumevanju, pač pa takrat, ko želim napisati neko strokovno besedilo na nivoju, takrat rabim lektorja. Moj oče je študiral hrvaščino in ko mu dam članke v prvi pregled, mi vedno pravi: »Kje si ti dobila vse te vejice?!« (Smeh)

Za koga pišete strokovne članke v hrvaščini?

Z Arhivom Slovenije in tudi osebno sodelujem z državnim arhivom v Pazinu. Sodelovala sem z oddelkom za zgodovinska raziskovanja v Reki in pri ustvarjanju Istrske enciklopedije. Vidim, da jo imate tudi vi v društvu. Arhiv Slovenije hrani veliko gradiva severozahodnega dela Hrvaške, Reke in okolice ter Pazina z okolico.

Študirala sem v Ljubljani. Enopredmetni študij zgodovine zajema tudi del študija nemščine in latinščine, kar je razumljivo, saj je bila Slovenija nekoč del Avstro-Ogrske, zato je gradivo pisano v dveh jezikih. Na Hrvaškem, kjer so bili pod Madžarsko kraljevino, imajo ogromno latinsko pisanega gradiva. Na študiju zgodovine v Zagrebu so se torej učili latinsko, ne pa nemško. Sam jezik ni tak problem, interpretacija je pomembna, saj imajo Nemci drugačen način izražanja. V času baroka so Nemci in Avstrijci izredno veliko uporabljali vejice. Tako se vleče en stavek oz. poved čez celo stran! Treba jih je znati interpretirati.

Zahodna in vzhodna obala sta bili del Beneške republike, zato je precej arhiva v Benetkah, tisto, kar je v državnem arhivu v Pazinu, je v glavnem v italijanščini, kasneje se je uporabljala hrvaščina, tako da bilo raziskovanje arhiva v nemščini in gotici problem.



Ko sem prišla delat v Arhiv Slovenije, sem objavila seznam gradiva v Republiki Sloveniji, ki zadeva današnji hrvaški prostor in rezultati so tukaj. Zdaj se pojavljajo mladi iz cele Hrvaške, ki študirajo nemščino in zgodovino in se poglobljajo v to arhivsko gradivo, tako imamo precej raziskovalcev.

Kako to, da ste odšli študirat v Ljubljano?

Ne vem, tako se je zgodilo. V 80-ih nas je precej Istranov študiralo v Ljubljani. Fakultete so vabile tudi na študij elektrotehnike, strojništva in arhitekture.

Recimo študij arhitekture v Ljubljani, ki ga je začel Plečnik, je bil bolj umetniško usmerjen. Medtem ko je bil zagrebški bolj tehnično. Torej, kakor se je kdo odločil.

Razmišljate kaj o vrnitvi v Istro?

Razmišljam, razmišljam, vendar je treba najprej počakati na pokojino v Sloveniji.

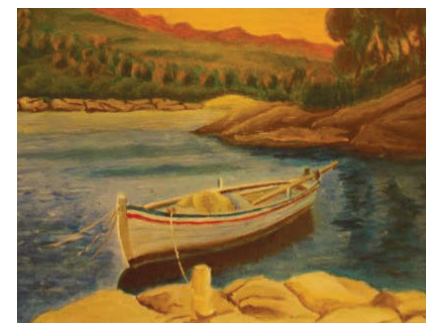
Zakaj sem osnovala likovni tečaj

Neva Stančić Pibernik



»Ker so ga imeli Splitčani,« sem na to vprašanje odgovorila Klavdiji. To pa je samo del resnice. Res je, da so člani SKD iz Splita ob obisku v Pulju prinesli izdelke svoje likovne sekcije in da sem potem na Klavdijino pobudo začela hoditi na likovne kolonije, kjer sem srečavala slikarje, člane ostalih slovenskih društev.

Res je tudi to, da je slikanje priznani del psihoterapije in zelo pomemben družbeni pojav. Nazadnje pa je res tudi, da me to izredno veseli. To pa je najpomembnejše. Veseli me deliti svoje znanje tudi na drugih področjih (ezoterika, hrana, knjige) ljudem, ki niso imeli mož-



nosti in sreče, da bi se s tem seznanili prej. Sama imam srečo, da prihajam iz družine, kjer že generacije pošiljajo otroke v šole v velika mesta. Tako sem se tudi jaz šolala v velikem mestu, moja likovna nadarjenost pa prihaja iz tradicije likovnega izražanja. Veseli me ljudem omogočiti užitek ureničevanja idej, ki ga prinaša likovno ustvarjanje. Ta užitek prinaša celo večje zadovoljstvo kot dobiček, ki ga lahko iztržili s slikanjem kot obrtjo. Vse to pa ni mogoče brez osnovnega slikarskega znanja, pridobljenega s šolanjem. V dveh letih, kolikor že traja tečaj, so udeleženci slišali nekaj o razvoju slikarstva, naučili so se uporabljati zakone perspektive, slišali so kaj predstavljajo določene barve. Upam, da udeleženci uživajo v svojih poizkusih, da bi izrazili, kar so si zamislili. Nekateri so v skladu s svojimi sposobnostmi prišli malo dlje, kar spodbuja ostale, da se jim pridružijo. Potrebna je samo velika vztrajnost. Saj poznate tisti rek: »Potrpljenje je božja mast.«

Sodelovanje s kočevskim zborom

Klaudija Velimirovič

Po gostovanju našega zbora Encijan v Kočevju januarja letos, nam je njihov zbor CANTATE DOMINO, ki nas je takrat gostil, vrnil obisk. Njihova želja je bila, da bi celovečerni koncert izvedli v cerkvi, zato je naše društvo zagotovilo termin 21. maja v cerkvi Sv. Pavla na Vidikovcu. Bilo je samoumevno, da se po dveh uspešnih koncertih, ki jih je imel naš zbor tam, tudi ta odvije v cerkvi na Vidikovcu, da se nadaljuje sodelovanje z župnikom Milanom Mužino, ki nas je vedno sprejel z odprtim srcem. Poleg tega kočevski zbor sestavljajo pevci s šolanimi glasovi, kar seveda prispeva h kakovosti petja, pa tudi v cerkvi pričara posebno vzdušje.

Tako se je napovedanega dne odvijal koncert z izredno kvalitetno odpetimi skladbami. V prvem delu smo slišali 6 sakralnih pesmi, med njimi Mozartov Ave verum in Panis



Angelicus skladatelja Césarja Francka. V slednji je blestel izreden sopran solistke Helene Štefanič. Nasploh so njihovi soprani zelo mehki ne glede na višino tonov. Pevci zbora Encijan smo se naučili, kako pomembno v zborovskem petju je, da soprani z dobro impostacijo eliminirajo »kričeč« zven. Prav zato je razumljivo, da na koncertih drugih zborov pozorno poslušamo prav soprane.

Ne smemo pa pozabiti ostalih pevcev, tudi alti in moški del zbora je zvenel izredno lepo in jasno je bilo, da so do potankosti naa so do p vse skladbe ob izrednem pevovodji, gospodu Štefaniču. Zanimivo je, da je zborovodja specialist, nevrokirurg na ljubljanskem kliničnem centru in se z vodenjem zbora in petjem (saj tudi sam poje) ukvarja ljubiteljsko. Sam je sicer v šali rekel, da je zbor njegova glavna preokupacija in da v službo hodi, ker mora.

Drugi del koncerta so sestavljale Marijine pesmi, mogoče prav zato, ker je maj mesec v katoliški cerkvi posvečen Devici Mariji. Med 6. skladbami je posebnost predstavljala pesem v starem nemškem jeziku Josefa Schmidta Marija pomagaj. To je pesem kočevskih Nemcev, ki so 600 let ži-



veli na Kočevskem. Na prošnjo pripadnikov te manjšine, zbor neguje tudi to glasbo.

Publika je pevce nagradila s skandiranjem, zato je zbor zapel še dve dodatni pesmi, najprej Pa se sliš od Sv. Vida zgun Karola Pahorja in nato Večerni zvon Ignacija Hladnika. Škoda je le, da koncert ni bil bolje obiskan. Namreč na isti dan se je na več lokacijah v Pulju odvijal festival Cantate Croatia, na katerem je sodelovalo tudi več zborov iz tujine. Glede na to, da publika za zborovsko petje v Pulju ni mnogoštevilna, objektivno torej ni moglo biti drugače.

Po svoji želji je zbor naslednji dan, v nedeljo, pel pri maši, ki se je odvijala v italijanskem jeziku v puljski katedrali. Don Staver, dolgoletni župnik v tej cerkvi, je prisotne pevce pozdravil v slovenskem jeziku. Slovenščino je izpilil med študijem bogoslovja na Goriškem. Mašo je snemala lokalna televizijska hiša TV Nova.

Klaudija Velimirovič

m ozaik naroda

Znano dejstvo je, da je v Istri osem nacionalnih manjšin, organiziranih v kulturnih društvih, nekatere manjšine imajo tudi več kot eno. Slikovito rečeno, nacionalne manjšine so del mozaika, kjer osnovno barvo daje hrvaški narod, manjšinci pa so pester dodatek temu mozaiku, torej oplemenitijo osnovo in so bogastvo, ki ga multikulturalna Istra in Pulj priznavata ter čislata.



Gospa Giuseppina Rajko, namestnica istrskega župana in obenem predstojnica Oddelka za italijansko skupnost in druge etnične skupine, je sklenila, da bo to pestrost oziroma bogastvo skušala vsaj enkrat letno povezati s ciljem obogatitve kulturne scene Pulja.

Tako je pred tremi leti predlagala, da bi se organiziral festival nacionalnih manjšin. Ideja je bila z navdušenjem sprejeta. Ta manifestacija se sedaj odvija pod imenom Festival multikulturalnosti, ki je obenem proslava Dneva Evrope, saj je ta povezava že na prvi pogled smotrna. Festival je postal tradicionalna manifestacija, ki se vsako leto odvija 8. maja.

Sklenjeno je bilo, da se vsa manjšinska društva, ki delujejo v Pulju, predstavijo z nekajminutnim programom, s katerim bi prikazali najzanimivejše dejavnosti svojega društva. To pomeni, da bi se tega festivala udeležilo kakšnih 12 društev, saj v okviru nekaterih nacionalnih manjšin deluje več društev. 1. festival je bil organiziran leta 2014 in se je odvijal v Domu hrvatskih branitelja. Zaradi prekoračitve časa posameznih skupin, je program trajal celi dve uri. Kljub temu je publika program lepo in potrpežljivo spremljala, saj so se vrstili pevski in folklorni nastopi v bogatih nošah (makedonskih, bosanskih, romskih, madžarskih in

nošah črnogorskih Perojcev), glasbene in recitatorske točke.

Leta 2015 je festival v svojih prostorih sprejelo Istarsko narodno kazališče, letos pa je bilo dogovorjeno, da bo festival potekal na odprtem in sicer na puljskem Forumu.

V pripravnem obdobju se je gospa Giuseppina Rajko dvakrat sestala s predstavniki društev. Na predlog nekaterih predsednikov društev, da naj bi se na festivalu prikazale tudi stvaritve različnih kreativnih delavnic in nudile tipične jedi ter sladice posameznih manjšin, je bilo zaradi odvijanja festivala na odprtem odločeno, da se bo to organiziralo posebej in sicer letošnjo jesen, ko bo postavljena skupna razstava izdelanih predmetov v primernem razstavnem prostoru. Sledil bo dan odprtih vrat, ko bodo meščani lahko obiskali vsako društvo in bodo imeli priložnost pogledati njihove prostore, se udeležiti pokušine jedi ter sladice, ki jih bodo društva pripravila in ponudila obiskovalcem.

V programu letošnjega 3. Festivala multikulturalnosti je sodelovalo 11 kulturnih društev, med njimi tudi naše, in sicer z zborom Encijan. S folklornim programom so se predstavili Društvo perojskih Črnogorcev, Madžarsko društvo Moricz Szigmond in Društvo Romov

Istre, s prepevanjem svojih zborov pa Makedonsko društvo Sv. Kiril in Metodij ter Slovensko kulturno društvo Istra. Klub Srbov Istrske županije je zastopala skupina glasbenikov in pevcev Trobadors, Skupnost Albancev Istre je predstavljal solist Andrej Patrik, pevka Jasmina Makota pa Nacionalno skupnost Bošnjakov Istre. V programu je bilo tudi drugih vsebin, tako je Skupnost Srbov Istre predstavil Mlađan Jorgić z branjem aforizmov iz svoje knjige, Hrvaška demokratska skupnost Madžarov pa je bila v programu zastopana z besedilom Propad Sigeta. Posebno velja poudariti dejstvo, da je Društvo Romov Istre na oder pripeljalo dva malčka, ki sta srčno in gladko recitirala vsak svojo pesmico v hrvaškem knjižnem jeziku. Zelo lepo je bilo videti bodočnost njihovega društva. Znano je, da so prav Romi edini v Pulju poskrbeli za otroški vrtec za svoje otroke, kjer tudi uporabljajo in negujejo svoj jezik.

Festivalu vsako leto prisostvujejo predstavniki lokalnih oblasti. Letos so nastopajoče na začetku programa pozdravili župan Boris Miletić v imenu mesta Pulj, Giuseppina Rajko v imenu Oddelka za nacionalne manjšine županije in nato Valter Flego, župan Istrske županije. Vsi trije so poudarili, kako pomembno je dobro sožitje, in se zahvalili za prispevek društev kulturni sceni Pulja in Istre.

Ivan Cankar v Pulju

Klaudija Velimirović



Učenci 7. razreda z učiteljico Teano Tomažin iz puljske italijanske Osnovne šole Giuseppine Martinuzzi so obiskali naše društvo z namenom, da bi kaj več izvedeli o bivanju Ivana Cankarja v Pulju.

Da je Cankar kratek čas bival v Pulju, smo slišali od tržaškega pisatelja, Slovenca Marka Sosića, ko je pred štirimi leti obiskal naše društvo. Seveda smo si takrat zadali nalogo, da skušamo ugotoviti v kateri hiši je bival. Leta 2018 bo stota obletnica njegove smrti in to bi bila dobra priložnost, da društvo takrat na to hišo postavi Cankarju spominsko ploščo, saj gre za največjega slovenskega umetnika pisane besede.

Vrnimo se k učencem in njihovega zanimanju za Cankarja. Med obiskom nam je njihova vodja pojasnila, da zbirajo podatke za projekt o znanih pripadnikih drugih nacionalnosti, ki so za časa Avstrije bivali v Pulju in prispevali k razvoju mesta na različnih področjih.

Resnično je pohvalno, da se takšen projekt vključi v program šole, saj to omogoča učencem, da svoje mesto spoznajo tudi iz drugačnega zornega kota. Na ta način mladi ustvarjajo dobre temelje za nadaljnje sožitje v tem multietničnem in multikulturnem okolju.

Predstavitev projekta je šola organizirala v italijanskem domu kulture.

Zelo radi smo jim postregli s podatki, ki smo jih našli na spletu. Cankarjeva sestra je s svojo družino živela v Pulju na naslovu Via Govia št. 9 (po stradariju pred prvo svetovno vojno). Njen soprog je bil tu zaposlen. Cankar je julija 1898 sprejel svakovo vabilo, naj jih obišče, in pri njih ostal do začetka septembra.

V tistem času se je posvetil pisanju. Tu je nastala njegova drama Jakob Ruda.

Iz tistega obdobja je ohranjena tudi zbirka njegovih ljubezenskih pisem, menda ena izmed najlepših zbirk slovenskih avtorjev, ki jih je pošiljal svojemu dekletu Ani Lušin v Ljubljano.

Encijan, bogato darilo mestu

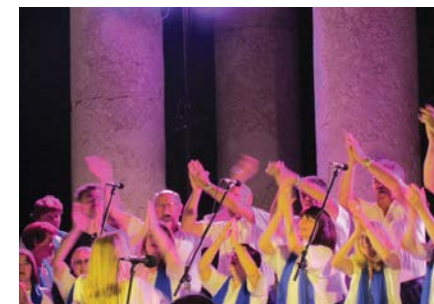
Vesna V. Zmaić

Slovensko kulturno društvo Istra je mestu Pulj na predvečer dneva državnosti Slovenije in Hrvaške podarilo koncert na prostem. Rimska kulisa Avgustovega hrama je ponujala lep pogled na Encijan, medtem ko je odlično ozvočenje turistom in obiskovalcem bližnjih lokalov nudilo nenačrtovan glasbeni večer.

Za začetek je pozornost obiskovalcev Foruma vzbudil Luka Brgič, ki je na harmoniko zaigral kar nekaj Avsenikovih viž. Ta nadvse nadarjen dvajsetletnik igra na harmoniko od četrtega leta starosti, njegov mentor pa je znani slovenski virtuoz, večkratni svetovni prvak na diatonični harmoniki Denis Novato. Luka Brgič, ki je državni in evropski prvak na harmoniki, uspešno vodi svojo šolo harmonike, kjer poučuje 20 učencev. Enega izmed njih, Leonarda Rojničja, je povabil, da se mu pridruži na odru. Da je harmonika nedavno postala precej popularen instrument, je potrdil tudi hitro napolnjen prostor pod odrom. Po odličnem glasbenem uvodu je

poslušalce pozdravil predsednik zbora Branko Velimirović in napovedal koncert zbora Encijan. Ta je pod vodstvom dirigentke Paole Stermotić zapel venček ljudskih slovenskih, nato pa nadaljevanje večera popestril ob spremljavi Sandra Vešligaja, Alena Belulla in Srečka Savretića s slovenskimi narodnimi, zimzelenimi in hrvaškimi ter svetovnimi popularnimi pesmimi. Člani zbora so v različnih svetovnih jezikih pozdravili poslušalce in turiste. Na koncertu je kot gostja nastopila tudi mlada puljska pevka Noemi, ki je v italijanščini zapela pesem La notte.

Kljub temu, da se je znočilo že kmalu po 21. uri, je zgodnje poletje dodobra ogrelo ozračje še pozno v noč. Koncert se je z dolgim aplavzom zaključil krepko po 22. uri in po času, odobrenem s strani Mesta. A kdo pravzaprav potrebuje redarje in dovoljenja, ko gre za tako odličen glasbeni večer, kot ga je tokrat pripravil Encijan z gosti. Otroci so spontano zaplesali, ostali pa smo uživali v poslušanju. Darilo, ki si ga mesto lahko le želi ponuditi svojim obiskovalcem.



Primorska poje 2016

Klaudija Velimirovič

Zborovsko petje je v Sloveniji zelo razširjeno in prisotno v skorajda vsaki vasi in skupnosti. Organizirajo se različne prireditve, tekmovanja in manifestacije, med slednjimi naj omenim dve največji in najpomembnejši, ki trajata že desetletja, obe sta se letos odvijali že 47-tič zaporedoma. Prva je Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in druga Primorska poje.

V prejšnjih letih se je naš zbor udeleževal tabora, ki je namenjen pravzaprav članom pevskih zborov. Odvija se namreč v vasici Šentvid pri Stični, kjer je publika maloštevilna. Nastopa tudi 4000 pevcev naenkrat ... Sodelujejo moški, ženski in mešani pevski zbori, tako prijavljeni zbori izvajajo skladbe, ki jih odredi organizacijski odbor. Program poteka na stopnišču, narejenem nalašč za ta namen. Najprej se predstavijo moški pevski zbori, nato ženski, sledi nastop vseh zborov. Takrat, ko iz tisočerih grl zazveni ista pesem, vse prisotne obdaja posebno veličasten občutek, za nas nastopajoče je to resnično enkratno doživetje.

Na predvečer tabora je koncert, ko nastopajo pevski zbori, delujoči v slovenskih zamejskih društvih. Za naš zbor Encijan je bila to vedno priložnost, da se »pomerimo« z drugimi zbori.

Že nekaj let se udeležujemo manifestacije Primorska poje, saj ta vedno poteka v primorskih krajih, kar nam je bližje.

Tu je organizacija drugačna. Prijavljene zборе organizator razporedi na koncerte, ki se vsako leto odvijajo med vikendi od februarja do maja po mestih na Primorskem, v Italiji in zadnje čase tudi na Hrvaškem. Naj navedem podatke povzete iz knjižice Primorska poje 2016: 47. izvedba revije zborov, 30 prizorišč, 203 zbori, od tega 29 ženskih, 45 moških, 71 mešanih, 3 deklški, 3 lovski, 20 ženskih vokalnih skupin, 11 moških vokalnih skupin, 10 folklornih skupin, 3 kvinteti, 6 oktetov, 1 nonet, skupno 4.142 pevk in pevcev.

Organizatorji manifestacije Primorska poje so Zveza pevskih zborov Primorske, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta

in Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica (Italija). Naš zbor Encijan je letos nastopil 1. aprila v kraju Bertoki skupaj s petimi drugimi zbori.

Zapeli smo štiri skladbe iz našega programa, in sicer avtorsko pesem Lepo je biti muzikant in dalmatinsko Da te mogu pismom zvati, dve ljudski, moravsko Zabučale gore ter istrsko Dajte, dajte. Prepričani smo, da smo se dobro odrezali, saj nas je publika pospremila z bučnim aplavzom in celo zapela z nami. Kot vedno, smo se člani zborov po koncertu družili in skupaj prepevali, vsak zbor je zapel kakšno svojo priljubljeno pesem. Sama sem bila posebej navdušena nad pesmijo, ki jo je zapel komorni zbor Grgar iz Nove Gorice, in nosi naslov Injen čeu a jti gna, besedilo pa je v rezijanskem narečju. Seveda sem zborovodjo poprosila, naj nam pošlje note. Med poslušanjem drugih zborov v času uradnega dela programa ali kasneje med druženjem se porajajo ideje za nove pesmi, ki bi obogatile repertoar našega zbora. Ob teh priložnostih se seveda ustvarjajo vezi in nastajajo načrti za medsebojno sodelovanje, izmenjavo ter gostovanje. Na misel mi prihajajo besede Primoža Trubarja: »Pujte, pujte ljudje!« Saj veste, s pesmijo se najlažje pozabi vsakdanje skrbi, še posebno zadovoljstvo pa predstavlja petje v zboru, kjer se člani lepo razumejo in se radi družijo. Prav zato ste lepo vabljeni, da se nam pridružite!

Spet pridemo v split

Vesna V. Zmaić

Slovensko kulturno društvo Triglav Split šteje 24 let delovanja in neguje različne slovenske običaje. Ob ustanovitvi leta 1992 se je v društvu zbralo 350 članov, danes jih je že krepko čez 1000. Ena izmed pomembnih dejavnosti, v katero društvo vlaga veliko energije je zagotovo pritegnitev mladih k pouku slovenskega jezika. Društvo izdaja časopis Planika, več let je delovala modelarska skupina, ki je izdelovala makete starih ladij, precej znan pa je tudi njihov pevski zbor in edinstvena med slovenskimi društvi - klekljarska dejavnost. Prav klekljarice so se pred štirimi leti skupaj z zborom predstavile tudi v našem društvu v Puli. Le kdo se ne spomni odlične izvedbe Vodopivčevih Žab, medtem ko so stene krasila čipkasta dela nadarjenih klekljaric!



Takrat nas je predsednik Cveto Šušmelj povabil, da se jim predstavimo z nastopom našega zbora v Splitu. No, pa se je ta obljuba precej zavlekla, vmes je bilo nekaj slabe volje in malo je manjkalo, da niti letos ne bi šli na pot iz čisto logističnih razlogov.

Vožnja do našega cilja je od vsega začetka ponujala odličen panoramski razgled, saj je bilo vreme odlično, šofer pa je ubral pot skozi Senj. Čeprav pot od Pulja do Splita meri dobrih 530 kilometrov, je vožnja kljub postankom precej hitro minila. Nastanili smo se v zasebnih apartmajih v mestu Podstrana, ki je od Splita oddaljeno okoli deset kilometrov. Obala je čudovita, zvečer pa ponuja odličen razgled na razsvetljeni Split. Apartmaji, v katerih smo bili nastanjeni, so bili novi, a naš Marjan Breclj se je znal pošaliti, da so bile stene še vedno pretanke za tiste, ki so spali poleg »drvarjev«. Vendar to glavnega oboževalca Encijana ni spravilo v slabo voljo, saj smo se že drugo jutro peljali skozi Split pod Marjanom, po katerem je dobil ime.



Sredi starega mestnega jedra se je odvijal koncert na Tam Tam bobnih in sproščen ples

V mestu nas je počakala Ana Matušinović, tajnica društva, ki je imela na skrbi nas in pevce iz Repentabora - zamejskega društva, ki deluje na slovensko-italijanski meji. Nekateri smo bili v Splitu prvič in smo se prav z veseljem pridružili skupini, ki se je sprehodila ob obali skozi Dioklecijanovo palačo, pozdravila kip škofa Gregorja Ninskega in naredila krog mimo lutkovnega gledališča. Tisti, ki so Split poznali, so ubrali svojo pot skozi središče mesta.

Split je zares čudovito mesto. Z okolico šteje čez 170.000 prebivalcev in je drugo največje mesto

na Hrvaškem. Znan je po prijetni klimi, odličnih športnikih in glasbenikih. Težko bi primerjali Split in Puljem, pa naj gre za velikost, urejenost ali metropolitanski utrip.

A tisti dan, ko smo se sprehajali po obali, obsijani s soncem, se je vzdolž rive med očarani turisti, različnimi lokali s torticami in sladoledi, vil vonj, ki nam je bil vsem znan. Splitčani so glavni odvodni cevi menda nadeli tudi ime! Ne vem, ali ima puljska ime, vendar se v ugodnih vremenskih razmerah, vzdolž bulvarja mimo pošte in Uljanika vse do prostorov našega društva, »sliši« enako močno kot splitska.

Po ogledu mesta smo se vrnili v Podstrano na kosilo v restavracijo Jure, ki se nahaja na obali. Lastnik restavracije je Ante, eden tistih gostilničarjev, ki se zaveda, da današnjim turistom ne moreš več prodati zgolj sonca in morske vode. Prijeten ambient, prijazna beseda, dobra hrana in lep razgled na morje so odlična kombinacija za uspešno sezono in privabljajo turiste, ki se vedno znova vračajo.

Po kosilu smo si privoščili kratek oddih in se kasneje odpravili proti mestu, kjer je zvečer potekal koncert Združenega mešanega pevskega zbora iz Razvojnega društva Repentabor iz Dola pri Vogljah in našega Encijana. Polna dvorana lutkovnega gledališča je obetala prijetno vzdušje in tako je tudi bilo.

Program je vodila učiteljica slovenskega jezika in nepogrešljiva članica društva Triglav, Vera Hrga. Predstavila je nastopajoče in častne goste ter povabila predsednika Cveta Šušmelja na oder. Ta je pozdravil vse obiskovalce in nastopajoče ter se zahvalil za obisk. Za vabilo se je zahvalila tudi predsednica SKD Istra, Danica Avbelj, ki je obenem tudi članica zbora Encijan. Združeni pevski zbor Repentabor se je predstavil z ljudsko pesmijo, medtem ko je naš zbor navdušil s slovenskimi narodnimi in zimzeleznimi ter nekaj hrvaškimi pesmimi klap. Za zaključek, ko je bilo vzduš-

je v dvorani na vrhuncu, pa smo uživali ob čudoviti izvedbi Aleluje. Zagotovo je bil to eden izmed najboljših Encijanovih koncertov, kar sem jih jaz slišala.

Po koncertu in številnih čestitkah, ki sta jih zbora prejela, smo se odpeljali v prostore društva Triglav. Nekoč je tam delalo predstavništvo Gorenja, potem, ko so ga zaprli, pa so jih za precej zajetno najemnino dali v najem društvu. Pred dobrim letom je prostor odkupil slovenski častni konzul v Splitu, tako je sedaj najemnina zgolj simbolična. Lepi, vzdrževani in veliki prostori nudijo odlično možnost za razne dogodke in druženje, v njem pa imajo tudi bogato knjižnico, kjer poteka pouk slovenskega jezika.

Ura je bila pozna, od kosila že daleč, zato smo se veselili večernega prigrizka, ki pa je bil veliko več kot to. V osrednjem prostoru so nam članice društva postregle s kanepeji in pijačo, kasneje pa so na mizo prinesle še toplo pečenko in vse zaokrožile z božanskimi piškoti, ki so jih same spekle. Vzdušje je bilo veselo, rojaki iz Repentabora so nam pripravili še en koncert in če ne bi šofer avtobusa moral zaključiti delovnega dneva – Bog vedi, kdaj bi se vse končalo!

Hvala torej Slovencem v Splitu za lep sprejem in pogostitev. V društvu že razmišljamo o projektu,



kjer bi lahko sodelovali in tako prišli na obisk k nam v Pulj. Do takrat pa vsak na svojem koncu Hrvaške ohranjamo slovensko besedo, glasbo in tradicijo.



Čudovita fotografija starega Splita z rivo.



Ruža in Jože Arzenšek



Boža Jambrek

dve domovini - Slovenija

Neva Stančič Pibernik

9. majska kolonija v Turnju. Letos nas je bilo 11. Stari znanci, slikarji iz Zagreba, Splita, Zadra, Turnja in Novega mesta, od koder je prišla gospa Boža. Ker sem se vključila šele na 6. koloniji, veliko tistih, ki so prihajali in odhajali, ne poznam. Tako sem sama Božo šele spoznala, medtem ko je bila z ostalimi že stara znanka. Drugo leto bo 10., jubilejna kolonija za katero upam, da jo bomo vsi živi in zdravi dočakali.

NA POT

V ponedeljek, 16. maja, sem se zgodaj zjutraj zgodaj zjutraj odpravila v Turanj. Še dobro, da rada potujem, zato mi je bila ta 6 urna vožnja bolj v zabavo in ne napor. V Reki je pihala močna burja, pa sem šla raje do Senja in čez Vratnik na liško avtocesto, ker bi po jadranski magistrali vožnja predolgo trajala. Izognila sem se burji, vendar me je na izhodu iz tunela Sv. Rok pričakal močan zahodnik, ki mi je do Zadra oviral vožnjo. Od tod naprej je bilo mirno tako vreme kot tudi pokrajina, ki se prav zato imenuje Ravni Kotari. To kolonijo imam rada prav zaradi mirnega, optimističnega okolja, ki je kot nalašč za slikanje. Mesteca ob ravni obali, v notranjosti obdelana ravnica, kjer raste obilo sadja in zelenjave, gostoljubni, pridni, in prijazni ljudje; vse to so odlike, ki jih premore ta del Hrvaške.

Organizacija kolonije sloni na peščici ljudi, ki pametno in velikodušno razdelijo sredstva iz Urada za Slovence. Darja Jusup, predsednica Slovenskega kulturnega društva Lipa iz Zadra, in voditelj likovne sekcije Jože Arzenšek s soprogo Ružo so glavni stebri te prireditve. Jože je

tudi eden izmed slikarjev v koloniji. Ni težko slikati v tako sproščenem okolju, med kolegi slikarji se počutiš skoraj kot v slikarski šoli, samo brez izpita na koncu. Atmosfera je zelo prijateljska, če ima kdo kakšen problem, se ga lotimo skupaj.

TEMA

Tako smo se v ponedeljek popoldne vsi zbrali v hotelu Albi, kjer smo stanovali in delali. Letos smo dobili temo »Dve domovini – Slovenija in Hrvaška«. Posebnost in edina slabost te kolonije je, da tema ni vnaprej znana, tako kot je na drugih kolonijah. Navadno to ni problem, ker so teme večinoma v povezavi z morjem. Tokrat je bila tema Slovenija, zato, žal, nisem imela materiala, ki bi mi služil za osnovo slike. Uporabila sem motiv dveh otrok, ki se lovita skozi valove na plaži v slovenskem Primorju. Še dobro, da imamo Slovenci tudi morje.

Slikali smo štiri dni, vmes pa smo našli čas tudi za sprehode in izlete. Tako smo obiskali Sv. Filip in Jakov, Biograd na moru in vasico Vrano na obali Vranskega jezera, kjer še stoji trdnjava iz turških časov, Han. To pomeni gostišče, postaja za popotnike in konje. Menda so jo obnovili in odprli za obiskovalce. Presenetilo me je, da je bila do tu Turčija, verjetno vse do Napoleonovih vojn.

RAZSTAVA

Peti dan smo pod Jožetovim vodstvom pripravljali in postavljali

li razstavo, ki bo do konca junija ostala v avli hotela na ogled in naprodaj. Zvečer smo imeli zaključno prireditev, na kateri so sodelovali otroci folklorne skupine iz Turnja in pesnice, ki se recitirale svoje pesmi. Pravo doživetje je bil nastop Adice Dobrič, glasbenice, ki se ukvarja tudi s slikanjem. Na poslovilni večerji smo zapeli nekaj slovenskih in dalmatinskih pesmi, nato pa smo šli počivat.

V soboto zjutraj smo izmenjali še zadnje telefonske številke in naslove ter se odpravili na pot domov, jaz kar 400 km daleč. Na avtocesti me je spet pričakal takšen zahodnik kot pri prihodu, zato sem se do Reke kar utrudila za volanom.

V Pulju sem najprej obiskala svoj vrt, svojo oazo miru.

10. slikarska kolonija, ki bo maja 2017, nas že čaka!



P

roslava dneva državnosti Slovenije tudi v Zagrebu

Vesna V. Zmaić

Veleposlaništvo Republike Slovenije v Zagrebu v sodelovanju s Slovenskim domom v Zagrebu in Svetom slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb je v torek, 14. junija 2016, ob 18. uri v Hrvaškem glasbenem zavodu pripravilo koncert in sprejem ob 25. obletnici državnosti Republike Slovenije. Goste so pozdravili **nj. eksc. gospa Smiljana Knez**, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, **Darko Šonc**, in častni gost, predsednik hrvaškega Sabora, akademik **Željko Reiner**.

Za glasbeni program je poskrbel skupina Sounds of Slovenia, ki je predstavila slovensko glasbeno dediščino v sodobni izvedbi.

Navdušenje nad koncertom in izvedbo glasbenih točk na starinskih glasbilih je bilo izjemno. Skupina, ki jo sestavljajo **Boštjan Gombač**, **Janez Dovč** in **Goran Krmac** ter sopranistka **Irena Preda**, so nato čez dva tedna nastopili v Argentini, prav tako v sklopu 25. obletnice slovenske neodvisnosti. V Buenos Airesu je namreč potekal »Mesec Slovenije«, doslej največji sloven-



Po proslavi je sledila pogostitev. Okoli predsednice se je zbral šopek zagrebških kreativk

sko-argentinski kulturni projekt, pri katerem je sodelovalo več kot sto slovenskih umetnikov. Koncertu v Zagrebu je sledil sprejem gostov. Iz Slovenije se je sprejema udeležil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, **Gorazd Žmavc**, iz našega društva pa sta se prireditve udeležili predsednica SKD Istra, **Danica Avbelj**, in podpredsednica **Klaudija Velimrovič**, prisotni pa so bili tudi ostali predsedniki slovenskih društev v Istri - **Miriam Pram** iz **Poreča**, **Danica Boljković** iz **Umaga**, **Boris Grželj** iz **Buzeta** in **Vasja Simonič** iz **Lovrana**.



Č

ezmejno srečanje v Buzetu

Vesna V. Zmaić

Zadnjo junijsko soboto smo se, na dan 25. obletnice osamosvojitve Slovenije, člani slovenskih društev v Istri udeležili čezmejnega srečanja v Buzetu.

Srečanje, ki ga četrtič organizirajo različna slovenska društva ob slovensko-italijansko-hrvaški meji, je potekalo v Sv. Duhu pri Buzetu, na njem pa je nastopil tudi zbor Encijan SKD Istra.

Naš obisk se je začel v soparnem popoldnevu, ko smo se nekateri, kljub zdravstvenim opozorilom, povzpeli do srednjeveškega mesteca Buzet, ki je postavljeno na vrh hribčka. Mesto za obzidjem je bilo razgreto, a precej prazno v popoldanski vročini. Ko smo zapustili mesto, smo se spustili nazaj v dolino in odpeljali naprej proti kraju srečanja, v Sv. Duh. V programu so nastopili tudi člani slovenskih društev iz Buzeta, Umaga, Poreča, Labina, Lovrana, Portoroža, Gračišča in Pirana. Po nastopu pa je sledila večerja in zabava ob harmoniki. Evropskega prvenstva v nogometu seveda niso mogli ignorirati niti prireditelji čezmejnega srečanja, saj se je na isti dan hrvaška nogometna reprezentanca pomerila s Portugalsko. Na livado ob prireditvenem prostoru so organizatorji postavili TV sprejemnik, kjer so udeleženci čezmejnega srečanja treh držav silovito navijali za hrvaško reprezentanco.

Na nek način se je tudi tako pokazala simbolika čezmejnega srečanja, katerega namen je povezovanje med ljudmi, kot je bilo nekoč, ko meje med državami še niso obstajale. Osamosvojitve države kljub birokratskim zapletom še ne pomeni konec prijateljstva, ki je na mejnih območjih še posebej izrazito.





dobrodošli doma

Vesna V. Zmaić

Dobrodošli doma je prireditev, namenjena druženju Slovencev iz zamejstva in po svetu, ki v poletnih mesecih pridejo v Slovenijo. Ideja o tovrstnem srečanju izseljencev ni nova, pač pa sega v leto 1954, ko so Slovenci iz ZDA prosili Slovensko izseljensko matico, da jim za dan neodvisnosti, ki ga 4. julija praznujejo v ZDA, organizira piknik, ki so ga poimenovali kar Izseljenski piknik.

S časom se je izkazalo, da je dogodek odlična priložnost za srečanje Slovencev z vsega sveta, ne samo iz ZDA, in tako je matica dogodek organizirala tudi naslednja leta ter ga skozi čas preimenovala v Srečanje v moji deželi. Prireditve se je v različnih krajih po Sloveniji udeležilo tudi do 5000 ljudi naenkrat, po večini Slovencev z vsega sveta, a tudi domačinov, ki so se hoteli srečati z rojaki.

Z leti so se stvari v domovini in razmere med izseljenci spremenile, pa tudi izseljenska populacija ni več tako številna, kot je bila nekoč. Obiskanost prireditve se je zmanjšala tudi zato, ker so po osamosvojitvi nastale še druge organizacije, ki delajo z izseljenci in organizirale svo-

je dogodke ter srečanja za rojake po svetu. Tako se je leta 2010 Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu v želji, da vse prireditve združi, odločil, da prevzame organizacijo dogodka, ga preimenuje v Dobrodošli doma in postavi v Ljubljano. Izkazalo se je, da je Ljubljana organizacijsko in finančno precej velik zalogaj, občinstvo pa ne prav številno. Tako se je prireditev preselila v Škofjo Loko in na Ptuj, kjer je bil dogodek uspešen. Vendar pa se spodobi, da ob 25. obletnici samostojnosti Slovenije Slovenci z vsega sveta pridejo v prestolnico države, zato je letos srečanje potekalo tam ...

Letošnja tridnevna prireditev je na široko odprla vrata rojakom po svetu

in se vsebinsko približala različnim okusom ter željam. V četrtek, 30. 6. 2016, je Slovence, ki živijo po svetu, gostil Državni zbor, kjer so predstavniki društev po svetu govorili o problematiki, s katero se rojaki srečujejo v državah, kjer živijo. Zvečer so v Narodni in univerzitetni knjižnici odprli razstavo o Slovencih v Ameriki, kar je veljalo tudi za uradno otvoritev prireditve, ki se je nadaljevala v Slovenski filharmoniji s koncertom orkestra in gostov ob 25. obletnici samostojnosti Slovenije. Zbrane sta nagovorila minister Gorazd Žmavc in župan Zoran Jankovič.

V petek se je nadaljeval strokovni posvet Sveta Slovencev po svetu, medtem pa so se na stadionu na

Viču v nogometu pomerile različne slovenske nogometne skupine iz različnih držav sveta. Popoldne so na Uradu predstavili portal Slovinci.si in zvečer predstavnike povabili na jazz večer, kjer so prav za to priložnost odprli vrt za Urdom, ter tam naredili prijeten glasbeni ambient. Na večernem druženju so nastopili ansambel Kredarica iz Srbije, Tadej Kampl in naš zbor Encijan, ki je, tako kot vedno, navdušil s pesmijo Ružo crvena, koordinatorko dogodka Andrejko Majhen pa je predsednik zbora Branko Velimirovič nagradil z rdečo vrtnico. Nastopajoče in goste so postregli z odličnim vinom in cateringom, druženje s predstavniki Urada in člani društev z vsega sveta pa se je zavleklo pozno v noč.

V sobotnem programu, ki je bil prav tako pester kot prejšnja dva dneva, je zbor Encijan nastopil kar dvakrat. Ob poldne, na stopnicah pred Mestno hišo, kjer županuje Zoran Jankovič, so se predstavile folklorne skupine in glasbeniki z različnih delov Evrope.

Encijan je nastopil s programom slovenskih narodnih in zimzelelih, seveda pa nista manjkali niti dve odlični dalmatinski pesmi. Že med nastopom se je zboru pridružil župan Zoran Jankovič, in sicer zgolj kot poslušalec. Ob zaključku Encijanovega nastopa, pa je nepričakovano prijel mikrofona, vse lepo pozdravil in Encijan zaprosil, da s še kakšno dalmatinsko pesmijo prinese morje in poletje v najlepše mesto na svetu, Ljubljano.

Počaščen Encijan je zapel pesem Ružo crvena, medtem ko je dirigentka Paola Stermotič županu obljubila, da se bodo naučili še kakšno dalmatinsko in mu jo zapeli, ko bodo nastopili v Mestni hiši.

Po kosilu je ob 15. uri Encijan nastopil v Cerkvi Svete trojice, kjer je potekala sveta maša za Slovence doma, v zamejstvu in po svetu, ki jo daroval škof Anton Jamnik. Med mašo sta sodelovala duhovniški oktet Oremus in zbor Encijan, po sveti maši pa je sledil še krajši koncert obeh skupin.

Odlični sakralni program, ki ga izvaja Encijan je navdušil cerkvenega duhovnika, škofa in tudi člane Oremusa, ki so se s presenečenjem

in zadovoljno spogledovali in priklimali, medtem ko je zbor pel.

Ob zaključku koncerta v cerkvi je škof pozval k skupnemu fotografiranju in svojo škofovsko čepico prav šaljivo postavil na glavo našega kitarista Alena Bellula.

Po koncertu je sledila še kava v mestu in odhod v Pulj. Zagotovo je bil pester program za zbor naporen, a ga je pod vodstvom dirigentke Paole Stermotič oddelal, kot se za zbor z desetletnimi izkušnjami spodobi. Za sabo so pustili dobre vtise in dobili številne ponudbe za gostovanja. Nekatera od njih bomo prav gotovo uresničili, o njih pa boste zagotovo brali tudi na straneh Mavrice.



bogati završetak polugodišnjeg koncertiranja Encijana

Bruno Stermotić

U godini kad pjevači Encijana slave 10. godišnjicu postojanja...nakon mnogobrojnih koncerata tijekom prve polovice ove godine, preostalim su snagama završili u slavi i vrlo uspješno svoje koncertiranje. A nije bilo lako u samo mjesec dana održati osam koncerata.

28.05. na poziv Mješovitog pjevačkog zbora "Triglav" iz Splita, održali su koncert u prekrasnom Teatru lutaka sa savršenom akustikom. Encijanci su pokrenuli prenapučen auditorij i sve se na kraju orilo zajedničkim pjevanjem. Potom je slijedilo zajedničko druženje gdje su Splićani priredili pravu gozbu...

21.06.2016.god.- galerija SKD "Istra"u Puli je održan koncert povodom proslave 15.godišnjice Slovenskog kulturnog društva "Istra" u Galeriji društva koji je razgalio sve prisutne.

24.06.2016.god. u lijepoj ljetnoj noći čarobnom ambijentu pulskog Foruma u okrilju Augustovog hrama Encijanci su održali cjelovečernji koncert u sklopu Pulskog ljeta. Iznenadjenje večeri je bio izvanredni muzičar Luka Brgić, prvak Euvrope na dijatonskoj harmonici koji je maestralno izveo skladbe Avsenika. Publici se predstavila u punom svi-

jetlu mlada i nadarena pjevačica i već nagrađivana Noemi sa teškom pjesmom La notte od Arise.

Instrumentalna pratnja Encijana je bila, kao uvijek besprijekorna. 25.06.2016.god. povodom tradicionalnih međugraničnih susreta SKD Istarske županije sa onima iz pograničnih područja Istre,Slovenije i Italije, u pitoresknom kutku lijepog istarskog pejzaža - Svetom Duhu kod bužetsko slovenske granice je u sklopu kulturnog programa sudjelovao koncertom i PZ Encijan. Organizator tog susreta je bilo SKD "Lipa" iz Bužeta. Valja reći da se tog dana slavio Dan državnosti Slovenije i Hrvatske pa je tako bio i koncipiran program. Pjesma ima zaista veliku moć zbližavanja ljudi.

Od 30.lipnja do 2.srpnja se je u Ljubljani održao tradicionalni 6. susret Slovenaca iz cijelog svijeta pod motom "Dobrodošli doma 2016" u organizaciji Vlade Republike Slovenije.



Pored mnogih umjetnika raznih zemalja, Encijanci Slovenskog kulturnog društva "Istra" iz Pule kao jedini predstavnici iz Hrvatske, a na poziv organizatora, su sudjelovali u dva dana čak na četiri koncerta.

01.06.2016.god. između zgrade Ureda ministarstva za Slovence u pograničnim zemljama i po svijetu i starih zidina Emone nalazi se lijepo uređen park u kojem je održano neformalno druženje uzvanika i predstavnika slovenskih društava iz Slovenije i raznih zemalja svijeta.

Zbor Encijan je otvorio kulturno-umjetnički program sa slovenskim i hrvatskim autorskim skladbama koje su oduševile sve prisutne. 02.06.2016.god. Kod Magistrata, na trgu ispred Gradske palače je održan centralni spektakl zborova, vokalnih skupina i folklornih grupa, učesnika Susreta Slovenaca, i to iz Njemačke, Austrije, Hrvatske, BiH, Srbije, Republike Srpske, Kanade, Argentine i Australije, Brazila.



Encijan je taj dan mnogobrojnoj publici na koncertu poklonio svu ljepotu i snagu emotivnog pjevanja i muziciranja, možda po prvi put tako snažno i osjećajno, što je publika osjetila i što je doprlo i do duše popularnog gradonačelnika – župana Ljubljane, g.dina Zorana Jankovića koji je u jednom trenutku prišao dirigentici Encijana i zatražio bis te zajedno sa zborom pjevao popularne "Ružu crvenu" i "Da te mogu pismom zvati". Nastalo je i prepričavanje po Ljubljani: "Puljani su rasplakali našeg Župana".

Program 6. Susreta "Dobro došli doma 2016"je zaključen isti dan na svetoj misi koja je bila služena u Crkvi Sv. Trojstva (Uršulinska crkva) na Kongresnom trgu u Ljubljani od biskupa mons.dr. Antona Jamnika.

Na misi su sudjelovali svjetski poznat svećenički oktet "Oremus" i Pjevački Zbor "Encijan" iz Pule koji je izvodio sakralne skladbe od Vivaldija, Cerut-

tia, Schuberta. I, desilo se nešto neuobičajeno za crkvu; nakon nadahute izvedbe "Ave Marie" od Ceruttia, publika je gromoglasnim i dugim pljeskom zatražila bis koji su Encijanci sa zadovoljstvom prihvatili zapjevavši "Zabučale gore".

Nije ni čudo kada postoje vrsni glazbenici kao Alen Belullo, Sandro Vešligaj i Srećko Savretić. Bilo je stvarno nezaboravno, snažno i upečatljivo predstavljanje Encijana u Ljubljani.

Sve se to dogodilo u mjesec dana na osam koncerata, što je bio ogroman psiho-fizički napor svih Encijanaca i njihove neumorne dirigentice profesorice Paole Stermotić, kako ju vole zvati Duša zbora.

I na kraju, treba istaći da svega toga ne bi bilo da SKD "Istra" iz Pule nije prepoznao glazbeno-scenski potencijal Encijana i njihove umjetničke voditeljice, podržavajući i pomažući ih u njihovom radu i stvaranju.



Peta obletnica SKD Ajda Umag

Danica Bojković

V soboto, 14. maja 2016, je v gledališki dvorani POU Ante Babić Umag Slovensko kulturno društvo AJDA Umag obeležilo svojo 5. obletnico delovanja s svečanim koncertom Vokalne skupine AJDA in Mešanega pevskega zbora Triglav iz Splita.

Svečanemu dogodku so bili navzoči številni visoki gosti, kot je veleposlanica Republike Slovenije na Hrvaškem, dr. sc. Smiljana Knez, tajnik Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Rudi Merljak, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in predsednik Slovenskega kulturnega društva Slovenski dom v Zagrebu, Darko Šonc, glavna tajnica Združenja slovenske izseljenske matice iz Ljubljane, Jasmina Ilić, podžupanja Mestne občine Umag in predsednica Italijanske skupnosti Fulvio Tomizza iz Umaga, Floriana Bassanese Radin, podžupan Niko Čančarević, predstojnik Oddelka za družbene dejavnosti, Slaviša Šmalc, ravnateljica POU Ante Babić, Ana Pelko, voditeljica kulture POU, Sanja Benčić, predstavniki slovenskih kulturnih dru-



Pozdravni nagovor podžupanje Umaga Floriane Bassanese Radin

štev iz Lucije, Pulja, Poreča, Labina, predstavniki drugih manjšin s področja Umaga, naše Ajdovke in Ajdovci, someščani, zbralo se je več kot 150 ljudi.

Na samem začetku smo predvajali kratek film o delovanju društva s slovenskimi zimzelenimi uspešnicami v ozadju, vrstili so se utrinjki dogodkov našega petletnega obdobja delovanja, zatem je pa svečanost odprla Vokalna skupina AJDA s pesmijo Ajdov cvet.

Irena Blažič se je zahvalila in pozdravila prisotne v slovenščini, Danica Bojković pa v hrvaščini in italijanščini. Nato smo prisluhnili dvema slovenskima ljudskima pesmima, in sicer Lipa zelenela je, ki so jo pevke Vokalne skupine AJDA pripravile in prvič zapele v štiriglasju prav za to svečanost, ter Pri farni cerkvi, ki so jo pevke posvetile gostom iz Splita in njihovem predsedniku, Cvetu Šušmelju.

Predsednica Danica Bojković je dejala, da so zelo ponosni na svoje petletno delo, o katerem so izdali katalog, in se zahvalila pokroviteljema, Uradu Vlade RS in Mestni občini Umag, saj brez njihove finančne in logistične podpore delo AJDE ne bi bilo mogoče. Zahvala za finančno podporo gre tudi Savjetu za nacionalne manjine iz Zagreba, vsem tistim, ki prispevajo s članarino, prispevki in z velikim veseljem do dela. Vpisanih je 180 članov, od

katerih je kar polovica aktivnih, ki prispevajo članarino in redno hodi-jo na dogodke.

Najbolj prepoznavna je Vokalna skupina AJDA, ki je našla svoje mesto ne le v kulturnem življenju Umaga in okolice temveč tudi v Istri, Sloveniji in Bosni in Hercegovini. Lahko se pohvali tudi z nastopom v živo v oddaji Dobro jutro Slovenija na RTV Slovenija.

Nič manj pridne niso članice kulturnične sekcije, saj ob vsakem dogodku pripravijo predstavitev slovenskih dobrot ter članice literarne sekcije, ki vsak dogodek pospremi-jo z literaturo ali prispevkom in poskrbijo za njegovo objavo. Posebna zahvala gre RTV Koper – Capodistria, ki redno spremlja vse dogodke

in objavi prispevke na svojem portalu Slovenci v sosednjih državah.

Na koncu je predsednica SKD AJDA poudarila, da so celotno prireditev in vse v zvezi z njo – vabila, plakate, kratki film in katalog – osmislile in izdelale same članice, zato lahko kakšno napako kar spregledamo, ker gre konec koncev le za amatersko delo.

Potem, ko je Irena Blažič prebrala dve pesmi Ivana Minattija in Srečka Kosovela, so sledili nagovori visokih gostov: Floriane Bassanese Radin, Darka Šonca, Rudija Merljaka in dr. sc. Smiljane Knez. Vsi so poudarili veliko vlogo SKD AJDA v ohranjanju slovenstva in multikulturalnosti na tem področju.



Predsednica društva SKD Ajda Umag Danica Bojković, je s članicami društva upihnila pet svečk

Prvi del svečanega koncerta je zaključila naša vokalna skupina s tremi pesmimi: Fantje po polj gredo, Škrjanček in Ljubca povej.

S pesmijo Oj, Triglav, moj dom je na oder stopil MePZ Triglav iz Splita, ki deluje že 19 let pod dirigentsko palico prof. Tatjane Kurajice. Pokazali so svoj raznovrsten in bogat repertoar z dvanajstimi pesmimi, v intermezzu pa je par v narodnih nošah odplesal valček. Navdušili so vse prisotne in poželi velik aplavz. Po končanem koncertu je bil na voljo ogled razstave čipk in akvarelov splitskih umetnikov, nato se je večer nadaljeval s skupnim druženjem ob bogati zakuski.

Po koncertu in v naslednjih dneh so se kar vrstile čestitke z vseh strani. Naj navedemo le eno, od naših prijateljev iz Zagreba:

»Iskreno Vam čestitam za dobro in lepo organizirano obletnico SKD Ajda, ki ga vodite. Posebej mi bo v spominu ostalo sproščeno in prijetno vzdušje v dvorani med potekom programa, kakor tudi za časa druženja z gosti in člani društva. Bogato obložena miza s prigrizki, ki so jo same pripravile članice društva, je bila na ravni profesionalnih gostincev. Vaša proslava je potrditev, da tudi »majhna« društva lahko pripravijo izreden dogodek, če obstaja dobra ideja, močna volja in želja.

Želim Vam in društvu, ki ga vodite, še številno lepih, uspešnih in obetavnih let. Darko Šonc, predsednik«

Prvih deset let

Silva Šutar Vujičić



Silva Šutar Vujičić prejema knjižno darilo od Danice Avbelj

Pred desetimi leti, 6. aprila 2006, se je na pobudo nekaj entuziastov ustanovilo Slovensko društvo v Labinu. Zbralo se je štirinajst članov, ki so želeli ohraniti slovenski jezik in kulturo tudi izven meja Slovenije, spodbuditi druženje rojakov in se medsebojno povezati. Za prvega predsednika društva so imenovali Kristiana Stepčiča Reismana.

Na proslavi v počastitev desete obletnice delovanja društva, ki je potekala v prostorih Bošnjaškega kluba v Labinu, se je zbralo več kot 100 članov in gostov. Nastopil je pevski zbor Encijan, ki deluje v sklopu SKD Istra iz Pulja. Koncert zbora Encijan, ki ga vodi zborovodkinja Paola Stermotič, je prispeval k še bolj slovesnemu vzdušju. Predsednica labinskih Slovencev **Silva Šutar Vujičić** je pozdravila vse

prisotne in jih seznanila z delovanjem društva. Slovensko društvo v Labinu je član Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in Koordinacije istrskih društev in organizira kulturne dogodke ter ekskurzije za tiste, ki radi spoznavajo zgodovino in kulturo različnih krajev.

V imenu ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu je društvu čestital in zaželel še veliko okroglih obletnic sekretar urada, **Rudi Merljak**, in dodal, da je labinsko društvo drugo najstarejše slovensko društvo v Istri, takoj za puljskim.

Čestitko je društvu je poslal tudi **Darko Šonc**, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Predsednica SKD Istra iz Pulja, **Danica Avbelj**, je labinskemu društvu ob priložnosti praznovanja obletnice izročila knjižno darilo.

Prvi predsednik in soustanovitelj, **Kristian Stepčič Reisman**, je povedal, da ga veseli tako lepo število let delovanja društva, da pa se je za to treba zahvaliti predvsem predsednici društva, državi Sloveniji in zavzetosti članov.

O povezavi Labina in Slovenije govorila je namestnica župana Labina, **Eni Modrušan**, ki je omenila izmenjavo rudarskih čet in skupne interese labinskega in idrijskega rudnika. Povezava se nadaljuje z Idrijo in s skupnimi prijavi na projekte Evropske unije.



Rudi Merljak in Danica Avbelj



Pozdrav predsednika zbora Encijan Branka Velimirovića

Po kulturnem programu se je druženje članov in gostov nadaljevalo ob kozarcu pijače in prigrizku.

Obletnica društva je bila izpeljana pod pokroviteljstvom Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.



Silva Šutar Vujičić in Rudi Merljak



1eto obletic

Vesna V. Zmaić

Že vse od začetka leta v našem društvu slavimo obletnice - zbora, kreativne delavnice, Mavrice in ne nazadnje tudi društva. Letos mineva petnajst let delovanja, ki smo ga obeležili v torek, na dan ustanovitve, 21. junija z otvoritvijo razstave grafik Nine Zelenko v Galeriji Cvajner in kasneje s kulturnim programom v galeriji društva SKD Istra.

V Galeriji Cvajner je prisotne uvodoma pozdravila Gorka Ostojić Cvajner in izrazila čast, da jim je ob petnajsti obletnici društvo SKD Istra zaupalo razstavo tako znane in uspešne umetnice Nine Zelenko.

Kustosinja razstave Tina Širec Đodan je povedala nekaj o avtorici in njenih delih, nato je avtorica sama pozdravila navzoče, predsednica pa se je zahvalila za sodelovanje in zbrane povabila na kasnejšo prireditev v društvu.

Ta se je začela ob 20. uri in, kot se spodobi, je program odprl naš zbor, ki je dvignil razpoloženje navzočih. Za njim so nastopili učenci pouka slovenskega jezika. Malce bolj sproščeni, saj so se za en večer vrnili s počitnic, so se predstavili izkušeni Karmen Košir, Maja Zidarič in Dino Zidarič, ki so recitirali vsak svoje odlomke. Ponosna učiteljica Vida Srdoč je na kratko poročala tudi o poteku šolskega leta.

Še enkrat nam je zapel Encijan, nato je besedo prepustil nekdanji predsednici, danes podpredsednici Klaudiji Velimirović.

Že dalj časa si je želela prebrati odlomek Cankarjeve Skodelice kave, obletnica društva pa je bila kot nalašč za to. Ta črtica je izredno ganljiva, govori o škodi, ki jo nosi teža besed in zamujeni priložnosti za opravičilo.

V nadaljevanju je podpredsednica spregovorila o preteklih petnajstih letih dela društva in povabila ustanovne člane društva, da spregovorijo o svojih pogledih na ta čas.

O spominih na začetke društva je govorila Damijana Pezdirc, ki je želje o ustanovitvi društva delila z Marijo Langer. Ta je naredila vse, da so se načrti tokrat uresničili, saj so bili poskusi po ustanovitvi društva v Pulju pred tem, žal, neuspešni. Langerjeva je o prvih korakih govorila ganjeno, ni pozabila omeniti tudi truda, ki ga je vlagala ustanovna predsednica društva, Alojzija Slivar, ki pa se dogodka, žal, ni udeležila.

Františka Uzunič je prav tako spregovorila o začetkih društva, ko še ni bilo prostorov in so se člani zbirali vsepovsod, enkrat pri enem, drugič pri drugemu doma.

V nadaljevanju je o svoji pridružitvi društvu pripovedovala Marija Ingrid Jan. Pogrešala je pogovor v slovenščini, zato je stopila skozi vrata društva, za kar je še danes hvaležna, saj se tu naužije slovenske besede. Vinko Knez je bil svojčas podžupan mesta Pulj, zato je imel vpogled v življenje in delo tudi ostalih manjšin v Istri in Pulju. Ob vprašanju, kako vidi naše društvo v primerjavi z ostalimi, pravi, da je ponosen, da smo ostali složni. Ponosen je tudi na to, da smo Slovenci pisali zgodovino in napredek tega mesta - od steklarne do rudnikov in ladjedelnice ...

Za zaključek je spregovorila tudi predsednica Danica Avbelj, ki je poudarila, da se v društvu dobro počuti od vsega začetka.

Tako se je pogovorni del zaključil. Članice delavnice kulinarike in zdravega življenja, Marija Ingrid Jan, Kristina Kocanović in vodja ter predsednica Danica Avbelj, so se ponovno izkazale in se celo popoldne ukvarjale s pripravo pogostitve, zato se je kar trlo pladnjeve z dobrotami vseh vrst. A kljub temu ni nič ostalo, kar priča, da so bile dobrote odlične.



Bojana Hrobat

ni slučajno

*Ste že kdaj premišljevali o tem izreku, ki ga tako pogosto slišimo? Mogoče vas bo ta moja pripoved spodbudila k premišljevanju. Pred Domovinsko vojno na Hrvaškem, sem živela srečno družinsko situirano življenje. Oba z mo-žem sva imela dobri službi, otroka pa sta veselo in uspešno odraščala. Starši in soro-dniki so prav tako živeli svoja bolj ali manj zadovoljna živ-ljenja. No, tako kot pravijo v pravlji-
cakah nič ne traja večno, tako je tudi moj vagon, del vlaka, ki me je ritmično peljal skozi življenje, nekega dne iztiral s tračnic. Udarilo me je kot strela z jasnega.*



Tavanje v temi, v neznanem, popolnoma novem okolju, je obrnilo moje življenje na glavo. Zdelo se mi je, da živim v nočni mori, iz katere se ne morem zbuditi ... Vse poti so bile brez izhoda, nobena vrata se niso dala odpreti. Jaz nisem več bila jaz. Ničesar ni bilo več, sami koščki razbitega življenja, kot koščki razbite porcelanaste skodelice, za katere veš samo, da so bili nekdanj skodelica za tvojo priljubljeno jutranjo kavico.

Stanujem v Pulju, v starem delu mesta. Ko grem iz hiše proti mestu, lahko izberem pot na levo ali pot, ki pelje desno. Vedno se zavedam, da sama vplivam na svojo odločitev, ko izberem pot proti mestni tržnici, saj bom

tam srečala čisto druge ljudi, kot če bi se odločila iti v drugo smer. Srečala bom slučajne mimoidoče ali pa mogoče meni ljube ljudi, mogoče tudi tiste, ki jih že dolgo nisem videla. Ta občutek, da izbiram pri odhodu iz hiše, spodbuja tok mojega dneva, mogoče tudi življenja, krepi obilo pozitivnih čustev, upanja, pa tudi malo bojazni.

Tako sem nekega lepega sončnega jutra izbrala pot, ki jo redko izberem, ko grem v mesto. Na tej poti sem naletela na gospo Maco, ki mi je povedala da morajo v slovenskem društvu do naslednjega dne izbrati člane za gradsko in za županijsko viječe. Prav zato ker sem Slovenka pa bi me potrebovali kot članico. V hipu sem rekla, da se jim bom pridružila.

Tega je že trinajst let. Odprla sem vrata v novo poglavje svojega življenja, a se tega takrat nisem zavedala.

O ustanovitvi slovenskega društva sem se že leta 1993 pogovarjala s prijateljico Alenko. Delala sem seznam Slovencev, ki sem jih poznala, in bi jih lahko povabili v članstvo. Spisek je bil kar dolg, vendar sem takrat ostala le pri tem koraku. Tega sončnega dne pa sem postala del že organiziranega slovenske-

ga društva. Tu sem srečala precej znancev in tudi spoznala nove rojake. Kar dobro sem se počutila med temi ljudmi.

Približno eno leto po tem dogodku, me je poklicala moja mlada prijateljica Zdenka in me povabila na kavo. Najin klepet ob kavici mi je ugajal, pa sem sproščeno s Forumom odšla proti tržnici po nakupih. Pot me je peljala mimo prostorov SKD Istra in sem vstopila.

V prostoru slovenskega društva je bila predsednica društva gospa Slivarjeva, ki mi rekla, da potrebujejo novo tajnico, mlado upokojenko. Želela je, da bi jaz sprejela to mesto. Tako sem postala tajnica v Slovenskem kulturnem društvu Istra v Pulju.

Življenje mi je končno dovolilo, da skočim na vlak življenja, ki je do takrat peljal samo mimo mene. Stopila sem nanj, nenadoma, nepričakovano, nenačrtovano, kar tako, enostavno, kot se dogaja vse v življenju. Nisem vedela, kam me pelje. No, saj nikoli ne vemo. A ni življenje ena sama osebna avantura?

Kot tajnici mi je pomagala gospa Klaudija, za katero sem kot rojakinjo slišala pred mnogimi leti, saj sva bila z njenim soprogom v službi v istem kolektivu.

S Klaudio sva se takoj zelo lepo razumeli, kot da sva od nekdanj skupaj.



Z leve: Klaudija Velimirović, Zoran Predin in Bojana Hrobat

Pred menoj se je odpiral nov svet, novi izzivi, nove naloge, prihajali so pravi sodelavci, roke sodelovanja so bile tu, ko sem jih potrebovala ... Organizacija je bila vedno moja močna vrlina in končno sem imela priložnost pokazati svojo sposobnost. Vedela sem, da moramo v društvu delati tako, da bo imelo svojo osnovno funkcijo sodelovanje, da se bodo člani radi družili med seboj, da bodo dali svoj osebni prispevek s svojo prisotnostjo in bodo čutili pripadnost slovenskem društvu. S Klaudio sva imeli podporo predsednice Alojzije za vse naše dejavnosti, zato sva delali tako, da so se vsi počutili dobro.

Vlak, na katerega sem skočila, me je peljal po pravih poteh in nanj so vstopali potniki, ki so želeli potovati z nami. Bilo je čudovito, izzivno, kreativno. Jaz sem zopet postajala jaz, oseba, ki jo drugi vidijo in želijo biti v njeni družbi, z njo hočejo sodelovati, ji zaupati. Krasno. Vlak mojega potovanja se je polnil s krasnimi sopotniki, pristopil je tudi kakšen potnik, ki mu sopotniki niso bili všeč, pa je po kratkem potovanju izskočil in šel svojo pot naprej. Veselilo me je, ker so prihajali tudi ljudje ki niso rojaki, so drugih narodnosti, toda želeli so biti člani prav slovenskega društva. Vsaka oseba je imela svoj razlog, gospa

Lejdi je želela postati članica SKD, ker je imela v Ljubljani vnučko Slovenko, sama pa je iz Gorskega Kotarja ... V slovensko društvo se je takoj na začetku vključila Antonija iz spoštovanja in ljubezni do svojega očeta, ki je bil Slovenec. Postala mi je draga, polna dobrote in vrlin, ki jih občudujem.

Moja predanost slovenskemu društvu je pravzaprav predanost osebam, ki predstavljajo to društvo, vsak član je v mojem življenju na drugačen način pomemben.

Ustanovili smo Kreativno delavnico, da bi popestrili druženje članic, ki so mi zvesto pomagale pri realizaciji raznih dogodkov, članic, ki so okostje tega društva, osebe velikega srca, zveste in nesebične. Še danes sem jim hvaležna, ker so aktivno sodelovale v delovanju in negovanju slovenske kulture in to počnejo še naprej.

Ideje so bile moje, predsednica Alojzija jih je podpirala, Klaudija pa je s sodelovanjem pomagala pri realizaciji. Čudovito smo se dopolnjevale. Članstvo se je večalo, prav tako nove aktivnosti, sodelovanje z drugimi društvi, spoznavanje novih pripadnikov društev, izleti, obiski, razstave, tudi Slovenski večer - iz ničesar narejeno krasno druženje ob mineštri s kranjsko klobaso in grizljaju potice. Enostavno je vse šlo od rok, prihajali so pravi ljudje

v pravem trenutku in pomagali, nesebično sodelovali, ne glede na nacionalno pripadnost. Peli smo in plesali, se družili in medsebojno spoznavali, gradili lepe medčloveške odnose.

Bila sem srečna, končno sem spet našla samo sebe, tisto sebe, ki je bila kar precej let izgubljena, ki se je izgubila celo v mojem spominu. Regenerirala sem se duhovno, kot se ptič feniks, ko zgori, ponovno regenerira iz pepela. Krona najinega skupnega delovanja s Klaudijo, vztrajnega in dobrega gospodarjenja, popestrelega z nešteti dogodki, ki so se odvijali po pravilu »nič ni slučajno«, pa je bila otvoritev prostorov slovenskega društva, poimenovanega po Klaudijinem občutku SLOVENSKI DOM.

Dom, kjer se bodo vsi ljudje dobre volje, ki zahajajo v te prostore, počutili kot doma in radi vanj zahajali. S tem dogodkom so se uresničile vse moje dolgotrajne sanje slovenskega društva.

Nadaljevanje dela društva je bilo po mojem mnenju okraševanje, dvigovanje standarda, negovanje slovenske kulture, napredovanje v negovanju medčloveških odnosov ... Torej samo izboljševanje tiste hrbtenice, ki je usmerjala društvo kot najstnika, ki počasi raste v odraslo organizacijo.

Nekega dne sem začutila, da je delovanje društva obrnjeno v pravo smer, da je prišel trenutek, da predam funkcijo osebi, ki sem jo prepoznala med članicami za sposobno, da pelje društvo naprej. To je bila gospa Jasmina. Klaudija je prišla do točke, da zamenja gospo Alojzijo kot predsednico, saj se je ta kot prva predsednica društva in podjetnica odločila, da po koncu mandata ne bo več kandidirala.

Začelo se je novo poglavje v slovenskem društvu. Jaz sem imela delo v društvu pod kožo, kot se pravi, in zopet sem postala, kot sem se znala pošaliti »osebna Jasminina tajnica«.

Klaudija je imela kot predsednica SKD Pulj veliko zaupanje v moje nadaljnje sodelovanje, Jasmina pa je spoštovala moja mnenja in razumela moje namene. Prekrasno smo sodelovale skozi mnoga leta in na nek način se je moje delovanje v slovenskem društvu zelo uspešno nadaljevalo. Bila sem, kot pravijo »v vsaki župi začimba«, to pa me je duševno, moralno, čustveno izpopolnjevalo in osrečevalo.

Sodelovanju v upravi slovenskega društva se je pridružila tudi članica zbora Vivjana, ki je kot upokojena administrativka uredila administracijo



zbora Encijan. V njej sem spoznala novo osebno prijateljico. Med obiski v slovenskem društvu sem se srečevala s člani društva, ki so mi zaupali. Med njimi sem se zelo lepo počutila, izpopolnjeno v vsakem pogledu.

Skozi vsa ta leta sem bila članica gradskega viječa in do leta 2015 tudi županijskega viječa, v zadnjem mandatu sem bila članica viječa SKD Pulj skupaj s podpredsednico Maco Langer, Antonijo Bubič, Janezom Velkavrhom. Po izteku mandata v predsedstvu leta 2015 nisem kandidirala, dala sem priložnost drugim članom. Še vedno sem garderoberka pri zboru Encijan, pri ustanovitvi katerega sem tudi sodelovala in sledila njegovemu vzponu skozi vsa leta delovanja. Vodi ga zborovodkinja, prof. Paola Stermotič, ki zna izvaliti glas iz ljudi dobre volje, ki želijo peti, in ga izoblikovati v tisto najboljšo, kar imajo v sebi. Skozi pesem izražajo lepoto svojih duš in zato vedno požanjejo bučne aplavze, kjer koli pojejo, saj pojejo z dušo, medsebojno ljubeznijo in spoštovanjem. Mnogi med njimi niso Slovenci, toda s svojim petjem ter nastopi nesebično dajejo svoj prispevek ohranjanju slovenske pesmi in širjenju glasu o Slovenskem kulturnem društvu iz Pulja. Imela sem čast spoznati vse te krasne ljudi, ki jih občudujem, saj so me naučili kaj prinesejo vztrajnost, poslušnost, delo in potrpljenje. S Pa-



olinim možem Brunom sva na nastopih fotografa in dobronamerna kritika nastopov.

Ob Jasmini, moji osebni profesorici slovenskega jezika, sem se pridno izpopolnjevala v znanju slovenščine, mojega maternega jezika. Vztrajno me je popravljala pri napačno izgovorjenih besedah, ki so ji kot prof. slovenščine parale ušesa. Hvaležna sem ji za njeno dolgoletno dobronamerno vztrajnost. Moja govorica v slovenskem jeziku je bila v pravem maternem jeziku. V takšnem jeziku, kot so ga po domače govorili moji starši, ki so končali italijanske šole. Knjižna slovenščina pa mi je bila zoprna, saj je nisem razumela.

V slovenskem društvu sem kot oseba skozi leta dozorevala, pred menoj se je odpiral novi svet, svet umetnosti, glasbene kulture, snemanja CD ja, organiziranja raznih druženj, potovanj.

Svet spoznavanja zakonov manjšin, statuten, financ ... Seznanila sem se s tematiko ohranjanja maternega jezika pri izseljencih. Naučila sem se spoštovati ljudi različnih narodnosti, ki živijo po svetu.

Spoznala sem, da smo vsi samo ljudje, različnih ras, jezikov, verovanj, ljudi, ki jih vlak njihovih življenj pelje kamor hoče in pogosto vagon iztiri, mogoče pa jim nekdo tudi poda roko in pomaga, da se zopet popeljejo v neznano. Mogoče pa jim življenje da novo priložnost in upanje, kot je dalo meni.

Obogatila so me različna predavanja, razstave, obiski Slovenije. Spoznala sem politike, obiskala prostore slovenske vlade in NUK v Ljubljani. Spoznala sem Ljubljano, Zagreb, Lovran, Reko, Opatijo, Karlovec, Varaždin ... Spoznala sem rojake, ki živijo v Istri, sodelovala pri otvoritvah slovenskih društev po Istri, pri njihovih uspehih in problemih. Lepo, zelo lepo.

Nikoli ne bi obiskala toliko mest v Sloveniji in toliko zvedela o njej, o Slovencih izven domovine, če ne bi bila članica SKD Istra.

V slovenskem društvu so v moje življenje prišli novi ljudje, postali smo prijatelji. Prišli so tudi ti, ki jim nisem bila všeč in tisti, ki meni niso bili všeč, pa sem vsem hvaležna. Vsaka kritika je namreč konstruktivna in pomaga, da postanemo še boljši. Vsak medčloveški stik je pomemben, saj je življenje večno dajanje in prejemanje.

Na tablici, ki je dolgo stala v društvu na mizi, je pisalo »DAŠ OZIROMA DOBIŠ«. To je bilo vabilo, da vržeš v lonček kunice in s tem prispevaš za pijačo, ki si jo postrežeš v društvu. Bili smo finančno zelo skromno društvo, geslo smo videli v čajni kuhinji Sovenske zveze v Zagrebu. Naš kozarček se je zgubil, toda pomen »DAŠ OZIROMA DOBIŠ« je lahko tudi moto medsebojnega uspešnega sodelovanja.

Sedaj čutim, da moj vlak življenja menja tir vožnje. Ne vem kam me pelje, toda vem, da ta sprememba ni slučajna, to je pot, ki jo moram prepeljati in upam, da bo uspešna za mojo dušo in srce, kot je bila pot, po kateri sem se peljala zadnjih 13 let.

Dragi bralec, ali ste »slučajno« prišli v slovensko društvo? Mogoče le ni bilo »slučajno«, temveč Vam je bilo namenjeno, kot je bilo meni.

Za trenutek pobrskajte po spominih, mogoče tudi Vi najdete v sebi darilo, ki ste ga dobili s članstvom v SKD Istra. Mogoče najdete tudi skrinjico spominov na vse Vaše prispevke, ki ste jih podarili v želji za napredek slovenskega društva. Koliko spominov. Vabim Vas, da Vaše spomine napišete kot prispevek, ki bo oplemenitil strani našega lista, Mavrice.

Upam, da ste deležni vsaj delčka takšnega zadovoljstva kot sem ga bila deležna jaz skozi vsa leta v slovenskem društvu. Če je tako, ste spremljali tudi del mojega prispevka v tem društvu.

Vse, kar sem dajala, je bilo vedno dobronamerno, pa četudi samo nasmeh, stisk roke, ali pozdrav. Vse mi je bilo vedno povrnjeno, oplemenilo me je, pogrevalo je moje srce, upam, da tudi vaše. To je že kar nekaj, ali ne?

Pri beneških slovencih

Irena Blažič

Konec aprila smo člani SKD Ajda Umag obiskali prijatelje iz slovenskih društev Benečije in njihov impresiven center SMO – Slovensko multimedialno okno v Špetru. Prenočili smo v ldrskem poleg Kobarida, kjer smo si naslednji dan ogledali njihov znameniti muzej in se nazadnje podali v dolino reke Soče vse do njenega izvira.



Kljub slabi vremenski napovedi se nas je na tradicionalnem izletu »Spoznavaj svojo domovino« zbralo za poln avtobus in dobra volja je odgnala dežne kaplje, tako da smo dežnike odprli šele na izviru Soče, kjer pa je pravzaprav rahlo naletaval sneg.

Prvi dan smo se skozi Italijo odpeljali do Špetra, kjer nas je sprejela predstavica Inštituta za slovensko kulturo Marina Cernetig in nas odpeljala v njihov muzej, ki predstavlja kulturno, krajinsko ter drugo bogastvo teritorija, na katerem je zgodovinsko prisotna slovenska narodna skupnost. Muzej SMO – Slovensko multimedialno okno je

bil urejen v okviru strateškega projekta JezikLingua in financiran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev Slovenije in Italije. Sodoben in inovativni pripovedni muzej, ki od obiskovalca zahteva aktivni pristop pri spoznavanju obravnavanih tem, si je zamislila arhitektka Donatella Ruttar s pomočjo številnih sodelavcev.

Sestavljen je iz osem multimedialnih in interaktivnih inštalacij, preko katerih lahko obiskovalci spoznavajo kulturno krajino od Julijskih Alp do morja, od Mangarta do Tržaškega zaliva. Atlas, Kulturne krajine, Govoreča knjižnica, Ilustrirana zgodovina, Glasbena krajina, Spomini iz besed, Arhiv zvokov in Zvočne razglednice so »postaje« tega muzeja, ki združuje zvočne in video posnetke, pripovedovanja in spomine ljudi, knjige, kulturne posebnosti pa tudi geografske značilnosti in privlačnosti teritorija, literature, glasbo, narečja in še marsikaj drugega.

Gospa Marina nam je celoten muzej in nasploh življenje tamkajšnjih Slovencev, ki »SMO tukaj prisotni« približala na tako zanimiv način, da se je tega zagotovo učila pri Krivopetah.



Prenočili smo v lepo urejenem gostišču Jazbec, kjer so nam je poleg odlične hrane ponudili tudi pravo večerno zabavo s plesom, mi pa smo vsi skupaj prepevali še dolgo v noč. V Idrskem smo si ogledali tudi manjši privatni muzej in se sprehodili po okolici.

Drugi dan smo se z odličnimi vodiči sprehodili skozi Kobariški zgodovinski muzej, ki je bil ustanovljen z namenom ohranjanja, raziskovanja in predstavljanja prve svetovne vojne, še posebno soške fronte. Nahaja se v prostorih nekdanjega Mašerovega kmečkega dvorca. Zbirka je postavljena v dvanajstih sobah, ki so razporejene v dveh nadstropjih. V muzeju je preko razstavljenih fotografij in pričevanj,



različnih uniform in zbirke orožja ter drugih predmetov predstavljeno življenje na bojišču in v zaledju, izpostavljene so tudi vse grozote prve svetovne vojne. Razstavljena je maketa bližnjih vrhov, na katerih so označene žičnice, pešpoti, mulatjere ter meja med Avstro-Ogrsko in Italijo, ki z aktivno projekcijo prikazuje napredovanje vojaških položajev. Lepo je predstavljena tudi kaverna, v kateri se skriva vojak, ki piše pismo svojemu očetu. V muzeju se nahaja tudi multivizijska soba, kjer je na ogled krajši film s predstavitvijo soške fronte in bolj natančnim opisom dvanajste soške bitke.

V Kobaridu smo se nato sprehodili do prelepega mostu čez reko Sočo in se nato odpeljali ob njenem prekrasnem smaragdno-zelenem toku proti njenemu izviru. Tisti najpogumnejši in najbolj poskočni so splezali prav do vrha.

Na koncu lahko vsi skupaj rečemo samo - nepozabno doživetje.

goriška brda

Vesna V. Zmaić

Za letni izlet v Slovenijo je upravni odbor SKD Istra izbral Goriška Brda, danes znana predvsem zaradi vrhunskih vinogradnikov. A dejstvo je, da imajo Brda precej bogato zgodovino, ki jo je s seboj prinesla meja med dvema država. Naš izlet je bil v veliki meri poučen, saj smo obiskali ključne zgodovinske spomenike teh krajev, obiskali pa smo tudi skoraj pravljična mesta, ki jemljejo dih s svojo posebnostjo in naravno lepoto.

Naša prva postaja je bil železniški kolodvor v Novi Gorici, ki stoji prav na meji med Slovenijo in Italijo. V dvajsetem stoletju so prebivalci Goriške večkrat menjali državo, kot si kupili novo obleko, predvsem pa je meja zarezala v prostor, ki so ga prej vedno čutili za svojega. Stavba novogoriške železniške postaje je leta 1947 pripadla Jugoslaviji. Njen trg je bil razdeljen na dva dela tako, da je bil vhod v železniško poslopje oddaljen le 35 metrov od državne meje. Do leta 1954 je bila na mejni črti bodeča žica, vrata postaje pa se na trg niso odpirala. Po tem letu je žico zamenjal zid z betonskimi stebrički, leta 2004 pa je bil odstranjen del mejne ograje in nastal je Trg Evrope. Ob našem obisku je na drugi strani ceste iz večine oken plapolala italijanska zastava. Med razmišljanjem, ali gre za označevanje teritorija, nas je vodič spomnil, da je čas nogometnega prvenstva.

Naslednja postaja je bil ogled Solkanskega mosta, znanega zaradi najdaljšega kamnitega loka na svetu. S platoja pod mostom smo imeli lep razgled na mogočni most, ki je bil že nekajkrat restavriran. Pod njim teče sinje modra Soča, ki pa je bila ob našem obisku mlečno bela. Vzrok je precej mehanske narave. Deževno vreme je napolnilo strugo z deročo vodo, ta pa apnenčasti prod pomika po strugi in spira »belo barvo«. Čeprav je bilo ob strugi reke prijetno sveže, smo se napotili naprej v italijanska Colli - Brda. Poleg vinske trte smo tu našli spomenik posvečen junakom prve





svetovne vojne. V mogočni stavbi iz leta 1938 počiva 57.740 vojakov, v glavnem neznanih. Človeka obide žalost ob pogledu na vsa ta imena, izgubljena življenja. Morala bi biti v opomin, a glede na stanje v svetu, ne kaže, da smo se ljudje kaj naučili iz preteklosti. Že naslednji spomenik v Gonjačah je posvečen 315 žrtvam druge svetovne vojne. Poleg spomenika stoji razgledni stolp s 114 stopnicami, od koder se nam je v lepem vremenu odprl čudovit razgled na briške griče in strnjene vasice, Alpe in Dolomite, na Furlanijo vse do morja!

Pot smo nadaljevali v Dobrovo, središče Brd z zanimivim gradom in nekaj več kot 400 prebivalci, ki je hkrati tudi središče briškega vinorodnega okoliša. Njihov župan slovi kot izredno podjeten in napreden.

Ime kraja izvira iz sorte hrasta dob, nekdanj najbolj razširjenega drevesa v Brdih. Grad Dobrovo je bil zgrajen v 17. stoletju. Pred leti so ga temeljito prenovili in tako ohranili prvotni videz. V bližini gradu najdemo trgovino s spominki, vinsko klet in restavracijo, v kateri smo bili tudi mi postreženi s tradicionalnim briškim kosilom. Ob našem prihodu je bila vhodna veža polna gostov, ki so v vrsti sedeli za mizami in jedli kosilo. Človek bi za trenutek pomislil, da smo se vrnili v 17. stoletje na grajsko gostijo. Ob mizah je igral harmonikar, nekateri so peli, drugi so jedli, tretji so se živahno pogovarjali, med njimi pa so vršeli natakariji in nosili hrano. No, naša miza je bila zunaj na terasi in mislim, da nisem bila edina, ki sem bila tega vesela. Glasba harmonike se je prav dobro slišala tudi zunaj. briško

kosilo je imelo štiri hode, po okusu in sestavinah jedi je bilo zanimiva kulinarčna izkušnja.

Siti smo se, težji, a vendar lažje, odpravili naproti malemu srednjeveškemu mestecu Šmartno, ki sodi med najlepše briške kraje. Leži na griču, obdano je z obzidjem in obrambnimi stolpi. Že pred obzidjem nas je pozdravila vrsta Goldwing motorjev, ki so v udobnih sedežih pripeljali svate na briško poroko. Kar se motorjev tiče, zagotovo ne gre za tradicijo, vse drugo pa je organizirano v tem duhu. Mi smo se napotili mimo poročnega odra do Briške hiše, kjer Gea Rusjan ustvarja čudovite izdelke iz keramike. Šmartno je nasploh postalo mesto umetnikov, podobno kot istrski Grožnjan. Na ta način je mesto oživel, dobilo svojo uporabno, umetniško in nepremičninsko vrednost.

Imeli smo priložnost, da nas je v **baročni cerkvi svetega Martina**, po kateri je vas Šmartno dobila ime, nagovoril tamkajšnji duhovnik in nam predstavil zgodovino cerkve ter freske v njej. Motivi križevega pota so zanimivi predvsem zaradi tega, ker je umetnik na obraze glavnih likov upodobil obraze aktualnih (za tisti čas fašistične okupacije) voditeljev in tudi samo Šmartno. Brda so vinsko bogata – tu delujejo znani vinarji, ki so slovenska vina postavili na svetovni vinski zemljevid. Vse od takrat sta se znanje pri-

delave vina in njegova kvaliteta povzdignila tudi v ostalih slovenskih vinorodnih okoljih, katerih vinarji danes prav tako prejemajo najvišja svetovna odličja. **V Medani stoji Vinogradništvo Pulec**, kjer smo si ogledali prostor za pridelavo vina in klet, namenjeno zorenju barikiranega vina. Zunaj nad kletjo pod vinsko brajdo, s prelepim pogledom na Brda, ob sirčku, olivah in girisnih, smo degustirali tri vrste vina, med njimi tudi barik Cabernet Sauvignon. Nekaterim je lesna aroma všeč, drugim nič posebnega, tretji imajo takšno vino za pokvarjeno. Stvar okusa, proizvajalca, nosu in intenzitete okuševalnih brbončic. Vino je živo – aromo spreminja na zraku, toploti in ob različnem vremenu.

Tudi to, v kateri kozarec ga nalijete, ni zanemarljivo. Vinarji ga poskušajo zjutraj, na tešče, menda se razkrije tudi po nevihti. **Barik vina v sebi nosijo pridih lesnih taninov, zato njihova pridelava zahteva posebno znanje in potrpežljivost.** Da doseže popolno prepletenost vinskih in lesnih taninov, vino v sodih zori tudi do tri leta. Ves ta čas sod diha in če vino leži v 225-litrnem sodu, ga ta nadiha (beri: popije) 10 do 20 litrov na leto. Da se na zraku ne pokvari, je treba razliko v tem času dolivati. Dobri vinarji rečejo, da je barikirano vino sožitje lesa, vina in zraka. Vinar, ki tega ne razume, naj takšnega vina raje ne prideluje. Dolgotrajnost postopka, tveganje

kvalitete in nakup soda zagotovo vplivajo tudi na ceno vina. Radko Pulec pravi, da ga sod stane 620 €. Ko odsluži svoje, ga proda za 60€. Francozi, pri katerih menda raste najbolj primeren hrast vrste Quercus, so iz proizvodnje sodov napravili cel posel. Na leto jih prodajo za 300 milijonov evrov. Vendar ni ves les njihov, uvažajo ga iz drugih držav, sicer bi najbrž že ostali brez hrastovih gozdov.

No, pa da ne bo to članek o vinu ... Sonce se je pomikalo proti zahodu, ko smo se dvignili iz hladne temne kleti, vsak s svojim spominkom. Čudovita pokrajina se je zdela še lepša, ko smo se z gričev spuščali domov proti jadranskemu polotoku.



Laktoza

Vesna V. Zmaić

Ali veste, da smo ljudje edini sesalci, ki uživamo mleko še potem, ko odrastemo? Sicer vsebuje veliko za nas koristnih snovi, vendar jih brez težav dobimo tudi iz drugih živil, če je naš jedilnik pestro sestavljen. Prej ko to uzavestimo, bolje bo. Približno 70 % svetovne populacije ima zaradi mleka zdravstvene težave in edini, ki imata od tega koristi, sta mlečna in farmacevtska industrija.

Težave pri presnovi mlečnih izdelkov se pojavljajo zaradi odsotnosti ali pomanjkanja encima laktaza, ki razgrajuje mlečni sladkor - laktozo. Ta je vodotopna in ostaja v črevesju, zaradi česar se poveča osmotski pritisk in izločanje vode v črevesje. Tam laktozo presnavljajo črevesne bakterije, pri čemer nastajajo plini, vse to pa lahko povzroči prebavne težave (napihnenost, želodčni krči, driska).

Ker ima s prebavo laktoze večje ali manjše težave kar večina svetovne populacije, se primarna laktozna intoleranca ne uvršča med bolezni in klinično diagnosticiranje običaj-

no ni potrebno. Primarna laktozna intoleranca, ki je daleč najpogostejša, torej ni bolezen, rekli bi, da bolj stanje, na račun katerega se odlično prodajajo tablete za lajšanje prebavnih motenj.

VRSTE INTOLERANCE

O primarni laktozni intoleranci govorimo takrat, ko do nje pride kmalu po obdobju dojenja. Najbolj izrazita in razširjena je v okoljih, kjer nimajo tradicije mlekarstva oz. ljudje ne uživajo mleka in mlečnih izdelkov ali pa jih uživajo zelo malo. Sekundarna se pojavi kot posledica poškodbe, kirurških posegov ali bolezni tankega črevesa (npr. celiakija, gastroenteritis, chronova bolezen), kar močno zniža tvorbo laktaze. Prirojena laktozna intoleranca je genska nepravilnost, ki ima za posledico nezmožnost proizvodnje laktaze. Ker ima s prebavljanjem laktoze težave že dojenček, jo odkrijejo kmalu po rojstvu.

VELIK IZBOR MLEČNIH IZDELKOV

Če torej ne gre brez mlečnih izdelkov, posegajte po tistih, ki imajo več maščob. Prav tako so dobrodošli izdelki z bifidobakterijami in probiotičnimi mikrobnimi kulturami, oboji imajo manj laktoze. Mleko z zmanjšano vsebnostjo laktoze ali brez nje najdete v vsaki trgovini!



Na voljo je tudi mleko rastlinskega izvora (ovseno, sojino riževno, mandljevo ...), ki ne vsebuje laktoze. Previdno le s sojinim. Ne samo, da je skoraj vsa svetovno pridelana soja gensko spremenjena, že po svoji izvorni sestavi vsebuje hormone, ki v prevelikih količinah porušijo naše hormonsko ravnoesje. Pa, da ne boste mislili - jaz imam rada mlečne izdelke še iz časov, ko smo imeli doma hlev in krave, ki so se pasle na pašniku.

Ugotavljam pa, da spadam med 70 % prebivalstva, ki mleka ne preneša najbolje. Menda intoleranca na laktozo pride tudi z leti, vsekakor pa mleko, ki ga kupimo v trgovskih verigah, ne pridobivajo od krav, ki se pasejo na pašnikih.



za krhko testo:

- 30 dag moko,
- 20 dag masla,
- 4 rumenjake,
- vrečko pecilnega praška
- (jaz dodam še 2 jušni žlici sladkorja)

za tekoče testo:

- 4 beljake,
- 15 dag sladkorja,
- 3 lončke jogurta,
- 2 lončka kisle smetane,
- 2 vrečki vaniljevega sladkorja,
- 4 jušne žlice moko.



V času različnih prireditev in dogodkov, ki smo jih izvedli, na primer obisk veleposlanice, čezmejno srečanje v Buzetu in obletnica društva, smo na mizo postavili fino rahlo skutino pecivo, ki se prav topi v ustih. Spekla ga je Klaudija Velimirovič, vendar pa ni skutino ampak jogurtovo in ni bilo malo sladkosnedov, ki so jo prosili, naj jim pošlje recept. Klaudija pravi, da je povsem enostaven, menda ga je izbrskala na spletu, mi pa ga bomo objavili tukaj.

Pita z jogurtom

PRIPRAVA:

Dobro zmešajte rumenjake z maslom, moko in pecilnim praškom, postavite v hladilnik, da se malce ohladi.

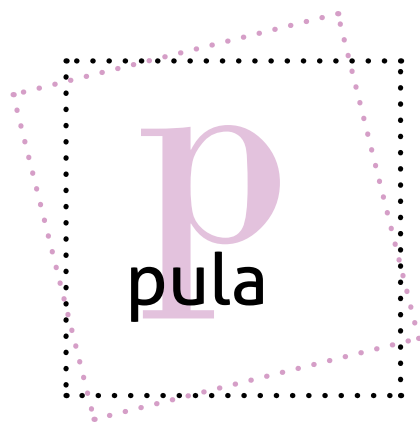
Medtem beljake stepite v sneg, v drugi posodi zmešajte jogurt, kisko smetano, sladkor ter vaniljev sladkor. V maso izmenično na lahko vmešavajte sneg in moko.

V srednje velik pekač (moj je približno 40 x 25 cm) položite papir za peko in ga na tanko premažite z maslom. Malce več kot polovico mase za krhko testo položite na dno (jaz ga ravnam kar z dlanmi). Nato vlijte tekoče testo. Po njem naribajte drugo polovico mase za krhko testo na ribežen za jabolka. To pomeni, da s prsti porivate maso skozi luknjice na ribežnu, saj je testo mehko. To sicer ne bo zadostovalo, da bi prekrili celo površino mehke mase, pomembno je le, da so koščki krhkega testa enakomerno razporejeni.

Pecite 50 min na 180 stopinj Celzija (na 160 stopinj, če ima vaša pečica ventilator).

Ohlajeno pito posipajte z mletim sladkorjem.

Klaudija Velimirovič

**29/07/16****Status Quo**

Arena, rock koncert, 21 h

04/08/16**Đorđe Balašević**

Arena, pop koncert, 21 h

06/08/16**Pula Film Festival
na Kaštelu**6.-12.8.2016., 21 h
Pula film festival**11/08/16****Kazalište Ulysses:
W. Shakespeare:
Richard III**11., 12. & 13.8.
Fort Minor, Mali Brijun**12/08/16****Parni valjak "40 godina"**

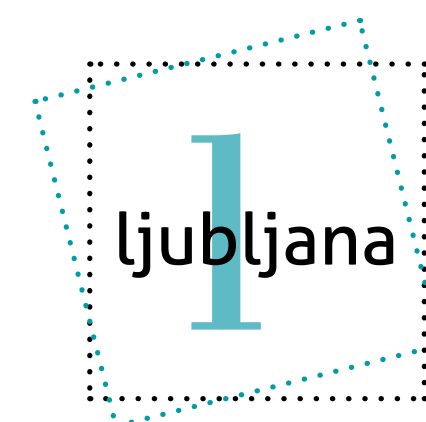
rock koncert, Arena, 21 h

13/08/16**Habana Social Club**koncert, 21 h, Kaštel
- Povijesni i pomorski muzej Istre**13/08/16****Festival Visualia
- 3D Mapping Night**

Forum, 21.30 - 23.00 h

14/08/16**Ljeto na Kaštelu:
Josipa Lisac**Kaštel - Povijesni i pomorski muzej
Istre, Pop rock koncert, 21.30 h**18/08/16****Promenadni koncert**Forum, Puhački orkestar grada Pule
21 h**25/08/16****Bijeli lav, Međunarodni
festival podvodnog filma
i fotografije**25.-28.8.2016.
Povijesni i pomorski muzej Istre
- Kaštel**27/08/16****Oliver&Gibonni**

Arena, pop koncert, 21 h

**30.07. - 7.10. 2016,
09:00-19:00
ARTish**

Festival ARTish, na katerem slovenski ustvarjalci na stojnicah razstavljajo in prodajajo svoja dela, poteka vsak prvi petek v mesecu na Bregu in vsako zadnjo soboto v mesecu na Gornjem trgu.

**27.07. 2016 ob 21:00
Ruski državni ansambel
ljudskih plesov Beriozka**Plesni ansambel Beriozka osuplja občinstvo po vsem svetu s posebnim, skrivnim plesnim korakom. Svoje predstave vedno začnejo s plesom v krogu, v katerem predstavijo ta znameniti korak, ki ustvarja iluzijo, da se ne premikajo plesalci, temveč oder okrog njih.
Križanke**10.08. 2016 ob 20:00
Marko Hatlak**Harmonikar Marko Hatlak na tujih in domačih koncertnih odrih redno nastopa od leta 2000. Izkušnje, ki jih je pridobil skozi različne projekte, in ukvarjanje z različnimi glasbenimi žanri, so oblikovale njegov svojstven glasbeni izraz.
Cerkev Marije pomočnice (Križevniška cerkev)**17.08. 2016 ob 20:30
Cvetje v jeseni - muzikal**Klasična slovenska povest, ki pripoveduje o ljubezni med uspešnim meščanom srednjih let in mladim kmečkim dekletom, se je v narodni spomin vtisnila tudi z istoimenskim filmom, zdaj pa je doživela še svojo uprizoritev v obliki muzikala.
Križanke**23.08. 2016 ob 21:00
Dolina miru, France
Štiglic, Slovenija
(Jugoslavija), 1956**Slavnostna slovenska premiera restavriranega in digitaliziranega filma Franceta Štiglica pod pokroviteljstvom predsednika države ob petindvajsetletnici Republike Slovenije in šestdesetletnici filma.
Kongresni trg**11.04. - 6.11. 2016
Nikola Tesla -
človek prihodnosti**Nikola Tesla je bil genialen znanstvenik, inženir in izumitelj, ki je odkrival naravna načela in zakone. Deležen je bil evropske izobrazbe, večino časa pa je ustvarjal v ZDA, kjer je uresničil številne od svojih izumov; skupaj je patentiral okoli tristo izumov.
Cankarjev dom**21.05. - 25.09. 2016
Ohranimo čebele**Razstava predstavlja bogato čebelarstvo na Slovenskem, pa tudi izjemen pomen čebel pri zagotavljanju biotske raznolikosti planeta.
Ljubljanski grad

Nika Babovič

Vilenica

Tudi letos bo v drugem tednu septembra potekal eden prestižnejših mednarodnih literarnih festivalov, Vilenica, ki ga organizira Društvo slovenskih pisateljev v sodelovanju s Kulturnim društvom Vilenica iz Sežane. Letošnja 31. Vilenica bo gostila najboljše avtorje s področja Srednje Evrope in drugih držav sveta, rdeča nit dogodka bo »Literatura in etika«.



Letošnja nagrajenka Dubravka Ugrešić

od 7. do 11. septembra 2016



Jama Vilenica, ki je dala ime nagradi oziroma festivalu, se nahaja pri Lokvi na Krasu in je najstarejša turistična jama v Evropi. Ponovno je zaživela leta 1963, ko jo je postopoma uredilo in obnovilo Jamarsko društvo Sežana.

Vsebina festivala je zastavljena tako, da vključuje številne priložnosti za poglobljeno razpravo o aktualnih literarnih, kulturnih in širših družbenih temah skozi literarna branja, okrogle mize, kolokvije, knjižni sejem ter različne književne predstavitve. Z izbrano temo letošnje Vilenice »Literatura in etika« bodo skozi konstruktivne oblike interakcije odprta aktualna literarna, kulturna ter družbena vprašanja, z namenom spodbujanja kulturnega pluralizma, strpnosti in neagresivnosti. Tema bo nadgrajena z gostitvijo 14. mednarodnega komparativističnega kolokvija Slovenskega društva za primerjalno književnost z vprašanjem razsežnosti etike v literaturi.

Strokovna žirija podeljuje nagrado Vilenica v letu 2016 Dubravki Ugrešić, odmevni hrvaški pisateljici, literarni zgodovinarici, prozaistki, esejistki, ki »obstaja v medprostoru« in »živi v nikogaršnji coni«, kot zase pravi sama. Med njene najbolj znane romane sodijo Štefica Cvek v krempljih življenja (Štefica Cvek u raljama života, 1981), po katerem so leta 1984 posneli film V žrelu življenja (U raljama života), roman Ministrstvo za bolečino (Ministarstvo boli, 2004) ter Jaga baba je znesla jajce (Baba Jaga je snijela jaje: mit o babi Jagi, 2008) in številni drugi. V slovenščino so prevedeni štirje avtoričini romani, svečana podelitev nagrade pa bo v soboto, 10. septembra, v jami Vilenica na Krasu.

Poleg osrednjega imena nagrajenke festivala bo v središču tudi slovenska pisateljica Suzana Tratnik. Slovenska avtorica, rojena v Murski Soboti, je znana po svojih kratkoproznih zbirkah, romanih ter monodrami.

Tratnikova je leta 2007 prejela nagrado Prešernovega sklada za literaturo, njene knjige so prevedene v več kot dvajset jezikov, poleg tega je tudi sama prevedla več knjig britanske in ameriške proze v slovenščino. Avtorica bo večkrat nastopila na festivalskih dogodkih. Vsako leto je na festivalu predstavljena tudi literarna produkcija do-

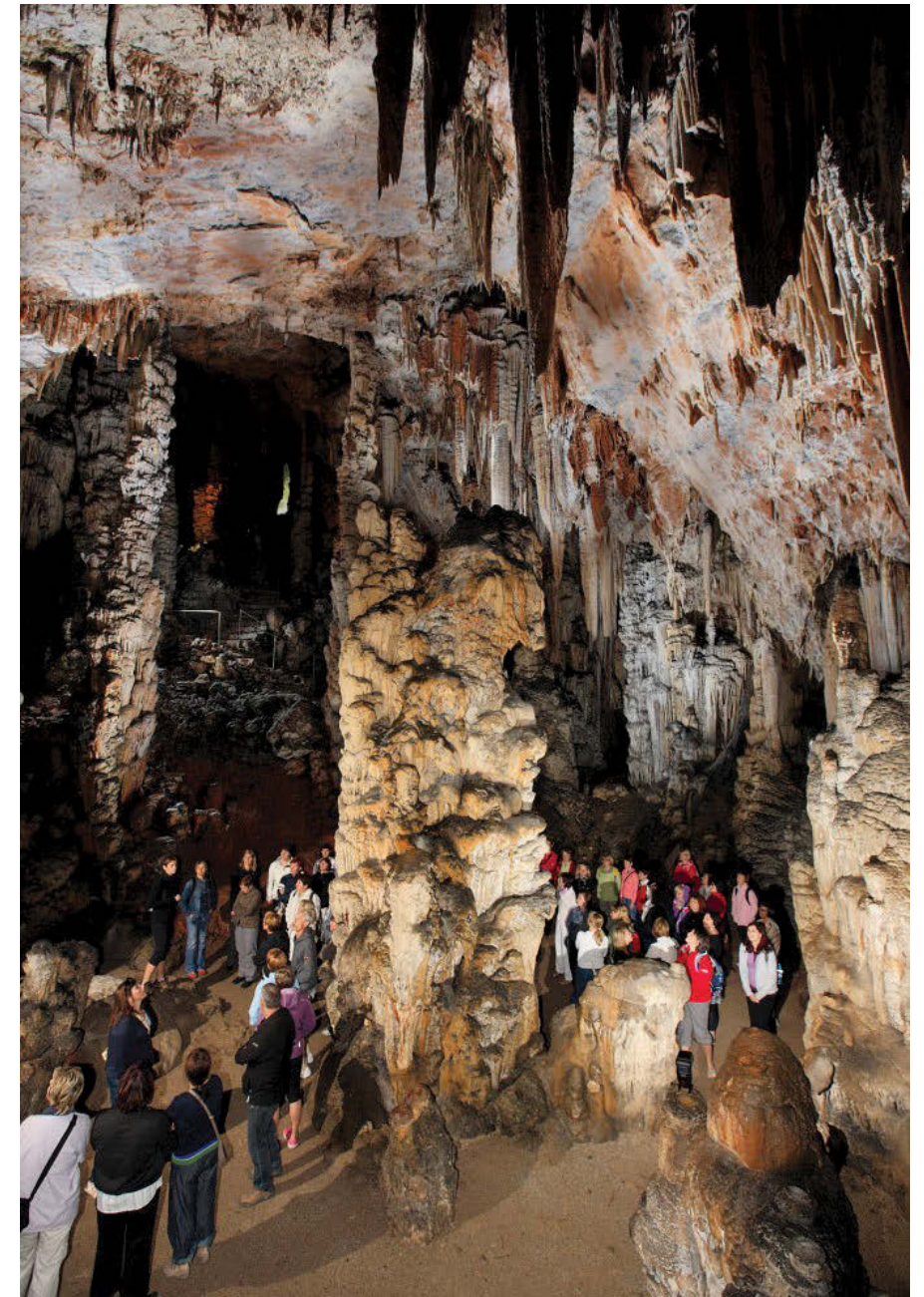
ločene države, letos bo v središču književnost Latvije. Sodobna latvijska poezija bo zbrana v enajsto zbirko Antologije Vilenice z naslovom Dzeja, kar v latvijskem jeziku pomeni obliko ljudske pesmi. Obsegala bo pesmi štirinajstih avtoric in avtorjev.

Jedro vileniškega programa so literarna branja, pri katerih bodo obiskovalci lahko srečali avtorje iz BiH, Slovaške, Irske, Švice, Makedonije, Ukrajine, Slovenije, Avstrije, Italije, Bolgarije, Estonije, Poljske, ZDA, Belorusije, Češke ter Avstralije.

Poleg mednarodne nagrade Vilenica bosta podeljeni še nagradi Kristal Vilenica in Mlada Vilenica. Dobitnika nagrade Kristal Vilenica bo izbrala mednarodna žirija predzadnji dan festivala, 10. septembra, pri gradu Štanjel. Podelitev nagrad 16. mednarodne Mlade Vilenice je potekala v soboto, 4. junija, v Lipici.

Na 31. Vilenici bo podeljena tudi pisateljska štipendija za spodbujanje literarnega ustvarjanja in izmenjave mladih literatov.

Od samih začetkov, od leta 1986, pa vse do danes osrednji dogodek festivala, tj. svečana podelitev nagrade Vilenica, poteka v okolju kraške jame Vilenica pri Lokvi, ostali dogodki pa so še v Ljubljani, Sežani, Lipici, Mariboru, Kopru, Celju, Trbovljah, Štanjelu, Biljah, Lokvi in Trstu.



**ROŽNI VRT**

*Rožice, rože, rumene in rdeče,
lepo ste razcvetene.
Celi vrt po vas diši -
mojim prsim lepo godi.
Zjutraj, ko vstanem,
v vrt pohitim,
da si pljuča z dišečim zrakom
napolnim.
Življenje je lepše,
če uživati ga znaš -
z malo truda in potrpljenja
vrt z rožicami urejaš.*

Stanko Nanut

i in memoriam

Dušan Žerovnik



Odšel je naš dolgoletni član društva in predsednik Sveta slovenske nacionalne manjšine za Istrsko županijo. Na to funkcijo je bil izbran na zadnjih volitvah prejšnjega leta.

Osebo sem ga spoznala v Ladjedelnici Uljanik kot enega izmed mladih tehnikov strokovnjakov višje šolske izobrazbe, ki so nekje okrog 60. leta prejšnjega stoletja skupinsko prišli v tehnični urad le-te. Kot zelo natančen in pedanten je bil vključen najprej v delo Oddelka za standardizacijo, nato pa je bil konstruktor za ladijsko opremo. Malce tiho razmišljajoč, toda samo na prvi pogled. V ožjem krogu je bil prijeten v komunikaciji in velik šaljivec.

Imel je talent za risanje in v mlajših letih je tudi slikal. Skromen kot je bil, ni hotel slišati, da bi v društvu priredili razstavo njegovih slik, češ »nič novega nisem naslikal in večina mojih del je pri znancih, prijateljih in sorodnikih«.

Ko je iz Bruslja prišlo vabilo iz urada poslanca Ivana Jakovčiča, naj določimo tri osebe, ki bi se udeležile obiska v Evropskem parlamentu, je bil neodločen, ali naj potuje ali ne. Namreč že vnaprej smo vedeli, da bo potovanje zelo naporno, saj smo morali dve noči prebiti v avtobusu in samo eno v hotelu v Bruslju; Dušanu pa zdravje ni več dobro služilo. Na koncu je bil zadovoljen, da se je odločil pridružiti.

Na žalost, šele ko nekoga ni več, se zavedamo kakšno praznino pušča za sabo in tako nam bo tudi Dušan manjkal. Naj mu bo lahka istrska zemlja.

Klaudija Velimirovič

Iskreno se zahvaljujem zboru Encijan, ker so izpolnili Dušanovo željo in mu na njegovi zadnji poti, zapeli v slovo.

Žalujoča soproga Olga



Počnite slušati tišinu!

Ubrzo ćete naučiti da značenja zapravo ne prenose zvukovi ili riječi, već baš – tišina.

Adrian P. Kezele

mavrica